

Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2009/10:152 Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel. I betänkandet behandlas vidare 1 motion som väckts med anledning av propositionen, 3 motionsyrkanden som väckts med anledning av proposition 2009/10:147 Skärpta straff för allvarliga våldsbrott m.m. och ca 30 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009.

I propositionen föreslås en ny utformning av människohandelsbrottet. Straffansvar för människohandel föreslås gälla för den som genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte. Ändringarna innebär bl.a. att kravet på att gärningsmannen genom handelsåtgärden ska ta kontroll över offret – det s.k. kontrollrequisitet – tas bort. Vidare föreslås att kravet på dubbel straffbarhet för att svensk domstol ska kunna döma över människohandel som begåtts utomlands tas bort.

I propositionen föreslås även att riksdagen ska godkänna Europarådets konvention om bekämpande av människohandel. I denna del föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som bedöms nödvändig för att kunna tillträda konventionen. Förslaget innebär att sekretess i vissa fall ska gälla hos domstol i mål om ansvar för människorov och människohandel.

I propositionen behandlas också frågan om uppehållstillstånd för människohandelsoffer.

Justitieutskottet tillstyrker propositionen och avstyrker de motionsyrkanden som behandlas i anslutning till propositionen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

I detta betänkande behandlas även frågor om köp av sexuell tjänst m.m. Utskottet konstaterar att det bl.a. pågår en utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst och avstyrker de aktuella motionerna.

I betänkandet finns fem reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Propositionens huvudsakliga innehåll	8
Utskottets överväganden	9
Människohandelsbrottet samt frågan om skadestånd	9
Propositionen	9
Bakgrund	10
Motioner	10
Utskottets ställningstagande	11
Kravet på dubbel straffbarhet	12
Propositionen	12
Motion	13
Utskottets ställningstagande	13
Europarådets konvention om bekämpande av människohandel	13
Propositionen	13
Utskottets ställningstagande	14
Operativa insatser mot människohandel	14
Motion	14
Bakgrund	14
Utskottets ställningstagande	15
Omhändertagande av offren för människohandel	16
Motion	16
Bakgrund	16
Utskottets ställningstagande	17
Återvändande	17
Motion	17
Bakgrund	17
Utskottets ställningstagande	18
Internationellt samarbete	18
Propositionen	18
Motioner	19
Bakgrund	19
Utskottets ställningstagande	20
Uppehållstillstånd för människohandelsoffer	21
Propositionen	21
Motioner	21
Socialförsäkringsutskottets yttrande	21
Justitieutskottets ställningstagande	23
Köp av sexuell tjänst m.m.	23
Motioner	23
Bakgrund	24
Utskottets ställningstagande	26
Reservationer	27
1. Människohandelsbrottet m.m., punkt 1 (s, v, mp)	27

2. Skyldighet ta emot nödställda, punkt 9 (v, mp)	28
3. Uppehållstillstånd för människohandelsoffer, punkt 10 (v, mp)	28
4. Skärpt straff för sexköp m.m., punkt 11 (s, v, mp)	29
5. Skadestånd vid sexköp, punkt 12 (s, v, mp)	29
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	31
Propositionen	31
Följdmotionen	31
Motion väckt med anledning av proposition 2009/10:147	31
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	32
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	35
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	38
<i>Bilaga 4</i>	
Council of Europe on Action against Trafficking in Human Beings (CETS 197)	40
<i>Bilaga 5</i>	
Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (CETS 197)	62
<i>Bilaga 6</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande	85

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Människohandelsbrottet m.m.**

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i brottsbalken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:152 punkt 1 i denna del och avslår motionerna 2009/10:Ju13 yrkande 2, 2009/10:Ju14, 2009/10:Ju415 yrkande 6, 2009/10:Ju427 yrkande 21, 2009/10:Ju429 yrkande 1 och 2009/10:A414 yrkande 4.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. **Dubbel straffbarhet**

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju429 yrkande 2.

3. **Europarådets konvention om bekämpande av människohandel**

Riksdagen godkänner

1. Europarådets konvention den 16 maj 2005 om bekämpande av människohandel,
2. en förklaring enligt 31.1 e och 31.2 i konventionen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:152 punkterna 3 och 4.

4. **Lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:152 punkt 2.

5. **Operativa insatser mot människohandel**

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju415 yrkandena 7 och 9.

6. **Omhändertagande av offren för människohandel**

Riksdagen avslår motion 2009/10:A414 yrkande 7.

7. **Återvändande**

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju212.

8. **Gränsöverskridande åtgärder för bekämpande av människohandel**

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju285 och 2009/10:Ju415 yrkande 8.

9. **Skyldighet ta emot nödställda**

Riksdagen avslår motion 2009/10:Ju384 yrkande 22.

Reservation 2 (v, mp)

10. Uppehållstillstånd för människohandelsoffer

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju384 yrkande 24 och 2009/10:Sf332 yrkande 28.

Reservation 3 (v, mp)

11. Skärpt straff för sexköp m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju13 yrkande 3, 2009/10:Ju247, 2009/10:Ju276 yrkandena 1 och 2, 2009/10:Ju293, 2009/10:Ju313, 2009/10:Ju319, 2009/10:Ju393 yrkandena 1 och 2, 2009/10:Ju396 yrkande 4, 2009/10:Ju415 yrkandena 1–5 och 2009/10:Ju427 yrkande 17.

Reservation 4 (s, v, mp)

12. Skadestånd vid sexköp

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:Ju13 yrkande 4, 2009/10:Ju393 yrkande 3 och 2009/10:Ju427 yrkande 18.

Reservation 5 (s, v, mp)

Stockholm den 6 maj 2010

På justitieutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Elisebeht Markström (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m), Maryam Yazdanfar (s), Karin Nilsson (c), Kjell Eldensjö (kd) och Yvonne Andersson (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 20 december 2005 att tillkalla en särskild utredare för att bl.a. göra en översyn av straffbestämmelsen om människohandel, analysera frågan om Sveriges tillträde till Europarådets konvention om bekämpande av människohandel samt analysera om den gällande lagstiftningen erbjuder ett tillfredsställande straffrättsligt skydd mot barn- och tvångsåktenskap (dir. 2005:152). Genom tilläggsdirektiv den 6 juli 2006 gavs utredaren även i uppdrag att analysera och ta ställning till om nuvarande bestämmelser i utlänningslagen (2005:716) om permanent uppehållstillstånd tillgodoser det skyddsbehov som den som är offer för människohandel eller närliggande brott kan ha eller om regleringen i något avseende bör kompletteras (dir. 2006:78).

Utredningen, som antog namnet Utredningen om människohandel m.m., lämnade i april 2008 betänkandet Människohandel och barnåktenskap – ett förstärkt straffrättsligt skydd (SOU 2008:41). Betänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (Ju2008/3706/L5).

Utredningsbetänkandet behandlas i propositionen med två undantag. Regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) omfattar sådana utbildningsåtgärder rörande människohandel som utredningen efterfrågar i betänkandet (avsnitt 7.1). En samlad uppföljning av handlingsplanen kommer att göras 2011. Propositionen innehåller därför inga överväganden i denna del. Utredningens förslag om barn- och tvångsåktenskap (avsnitt 4, 5.3.3 och 7.2) behandlas inte heller i detta sammanhang. Dessa frågor behöver belysas ytterligare. Regeringen anför i propositionen att den kommer att låta en utredare analysera både civilrättslig och straffrättslig lagstiftning av relevans för att förebygga och förhindra barn- och tvångsåktenskap. Därefter avser regeringen att återkomma med förslag om hur skyddet mot barn- och tvångsåktenskap ytterligare kan förstärkas.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Europarådets konvention om bekämpande av människohandel i den officiella engelska lydelsen finns i bilaga 4 och en översättning till svenska finns i bilaga 5. Utskottet har noterat att i propositionens återgivande av den engelska versionen av konventionen saknas s. 19. Detta har rättats till i betänkandet.

Lagförslagen har granskats av Lagrådet. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Utskottet har också beslutat att i detta betänkande behandla 3 motionsyrkanden (Ju13 yrkandena 2–4) som väckts över proposition 2009/10:147 Skärpta straff

för allvarliga våldsbrott m.m. Dessutom behandlar utskottet i betänkandet ca 30 motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2009, varav 2 har överlämnats från socialförsäkringsutskottet.

Socialförsäkringsutskottet har yttrat sig i ärendet. Yttrandet återges i bilaga 6.

I propositionen lämnas bl.a. ett ändringsförslag i fråga om 2 kap. 2 § brottsbalken. Denna paragraf är föremål för ändringsförslag även i proposition 2009/10:70 Barnpornografibrottet som har remitterats till konstitutionsutskottet. För att uppnå en lagteknisk samordning har justitieutskottet överlämnat lagförslaget i denna del till konstitutionsutskottet. Av lagtekniska skäl lägger utskottet i bilaga 3 vidare fram ett eget lagförslag avseende 4 kap. 1 a § brottsbalken. Förslaget överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny utformning av människohandelsbrottet.

Straffansvar för människohandel föreslås gälla för den som genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte. Ändringarna innebär bl.a. att kravet på att gärningsmannen genom handelsåtgärden ska ta kontroll över offret – det s.k. kontrollrekvisitet – tas bort. Vidare föreslås att kravet på dubbel straffbarhet för att svensk domstol ska kunna döma över människohandel som begåtts utomlands tas bort.

I propositionen föreslås även att riksdagen ska godkänna Europarådets konvention om bekämpande av människohandel. I denna del föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som bedöms nödvändig för att kunna tillträda konventionen. Förslaget innebär att sekretess i vissa fall ska gälla hos domstol i mål om ansvar för människorov och människohandel.

I propositionen behandlas också frågan om uppehållstillstånd för människohandelsoffer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Utskottets överväganden

Människohandelsbrottet samt frågan om skadestånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag till ny utformning av människohandelsbrottet samt avslår bl.a. ett motionsyrkande om att ett nytt människohandelsbrott bör införas som även innefattar de förfaranden som i dag rubriceras som koppleri.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Propositionen

I propositionen föreslås att straffansvar för människohandel ska gälla för den som genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte. Ändringarna innebär bl.a. att kravet på att gärningsmannen genom handelsåtgärden ska ta kontroll över offret – det s.k. kontrollrekvisitet – tas bort. Straffskalan föreslås oförändrad.

Regeringen gör i propositionen (s. 15 f.) bedömningen att det, liksom tidigare, bör krävas att handelsåtgärderna har genomförts genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel. Regeringen anför att det är med hjälp av kravet på användande av otillbörliga medel som brottsbeskrivningen avgränsas i förhållande till andra mindre allvarliga brott. Vidare pekar regeringen på att både FN-protokollet mot människohandel och EU-rambeslutet om bekämpande av människohandel innehåller definitioner som motsvarar de svenska rekvisiten om otillbörliga medel.

När det gäller offrets ställning som målsägande anförs i propositionen (s. 26) att domare och åklagare till Utredningen om människohandel m.m. har uppgett att offer för människohandelsliknande förfaranden i praktiken betraktas som målsägande även i de mål där åklagaren valt att åtala förfarandet som grovt koppleri. Regeringen konstaterar vidare att Rikskriminalpolisen rapporterat att målsägandebiträde nästan alltid förordnas i kopplerimål av människohandelsliknande karaktär. I dessa frågor om målsäganden finner inte regeringen skäl att göra några ändringar.

När det gäller frågan om skadestånd anförs i propositionen (s. 42) att enligt artikel 15.3 i Europarådets konvention om bekämpande av människohandel ska varje part i sin nationella lag fastställa brottsoffers rätt till skadestånd från gärningsmannen. Vidare anges i propositionen att det föl-

jer av artikel 15.4 att parterna ska garantera gottgörelse till brottsoffer. Regeringen konstaterar att de grundläggande reglerna om skadeståndsansvar för person- och sakskada samt vid kränkning genom brott finns i 2 kap. 1 och 3 §§ skadeståndslagen (1972:207). Enligt svensk rätt har målsäganden rätt att föra talan mot gärningsmannen om enskilt anspråk i anledning av brott som han eller hon utsatts för i samband med åtal för brottet (22 kap. 1 § rättegångsbalken). Skadeståndsanspråket kan bl.a. avse ersättning för kränkning och utgifter som målsäganden haft till följd av brottet.

Regeringen påpekar vidare att enligt brottsskadelagen (1978:413) utgår ersättning från staten för skada till följd av brott. För att lagen ska vara tillämplig krävs att den brottsliga handlingen företagits i Sverige eller att brottet fullbordats här. Vid personskada och kränkning genom brott är lagen även tillämplig då brottet begåtts utomlands mot någon som har hemvist i Sverige. Ersättning utgår för personskada och för skada som orsakats av att brottsoffrets personliga integritet allvarligt kränkts. Det finns även viss möjlighet att få ersättning för sakskada som tillfogats i samband med personskadan.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att svensk lagstiftning uppfyller de krav som uppställs i artikel 15 om brottsoffers rätt till gottgörelse och skadestånd.

Bakgrund

Frågan om ett offer för människohandelsförfarande kan betraktas som målsägande om förfarandet åtalas eller bedöms som koppleri eller grovt koppleri har behandlats av Utredningen om människohandel m.m. (SOU 2008:41 s. 126 f.). Utredningens slutsats är att ett offer för ett människohandelsförfarande normalt sett bör vara att anse som målsägande även om förfarandet åtalas eller bedöms som koppleri eller grovt koppleri enligt 6 kap. 12 § brottsbalken. Frågan om offret har ställning som målsägande måste dock enligt utredningen i sista hand avgöras i varje enskilt fall.

Motioner

I motion Ju14 (s) anförs att ett nytt människohandelsbrott bör införas som även innefattar de förfaranden som i dag rubriceras som koppleri. Motionärerna anför att ett sådant brott skulle ha ett högre straffvärde än dagens människohandelsbrott. Eftersom människohandel, till skillnad från koppleri, är ett brott mot person ökar dessutom möjligheterna för brottsoffren att få skadestånd. Ett likalydande yrkande framförs i motion Ju13 (s) yrkande 2. I motion Ju427 (s) yrkande 21 framförs ett yrkande om skadestånd vid människohandel.

I motion Ju429 (kd, m, fp, mp, c, v) yrkande 1 anförs att det krävs ett förstärkt straffrättsligt skydd när det gäller människohandel med barn.

I motion Ju415 (kd) yrkande 6 begärs att kravet på ”otillbörliga medel” slopas även för vuxna över 18 år. Motionärerna anför att kravet på otillbörliga medel har medfört att åtal för människohandel i vissa fall har justerats till koppleri eftersom det inte gått att styrka att otillbörliga medel använts.

I motion A414 (s) yrkande 4 anføres att kvinnohandeln måste stoppas.

Utskottets ställningstagande

Handel med människor är en komplex företeelse som innefattar ett hänsynslöst och cyniskt utnyttjande av andra människor. Människohandel innefattar flera olika led eller moment. I regel innefattar brottsligheten att människor rekryteras och transporteras inom ett land eller mellan länder i syfte att de senare ska utnyttjas på olika sätt. Gärningsmännen utnyttjar ofta möjligheten att föra offren över landgränser för att försätta offren i en beroendeställning och för att själva undgå lagföring. Framför allt kvinnor och barn rekryteras, transporteras och säljs för att utnyttjas i prostitution och på andra sätt.

Regeringens förslag innebär att straffansvar för människohandel ska gälla för den som genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte. Förslaget innebär att det nuvarande kravet på att gärningsmannen genom handelsåtgärden ska ta kontroll över offret – det s.k. kontrollrequisitet – tas bort. Den särskilda kriminaliseringen av överföring och mottagande av kontrollen över en person föreslås också slopad.

Enligt utskottets uppfattning innebär förslaget en tydligare och mer ändamålsenlig brottsbeskrivning. Därigenom kan tillämpningen av straffbestämelsen effektiviseras och det straffrättsliga skyddet mot människohandel förstärkas.

Utskottet instämmer i vad regeringen anför om att det för straffansvar även i fortsättningen bör krävas att handelsåtgärderna har genomförts genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel. Det är, som regeringen anför, med hjälp av kravet på användande av otillbörliga medel som brottsbeskrivningen avgränsas i förhållande till andra, mindre allvarliga brott. Såväl FN-protokollet mot människohandel som EU-rambeslutet om bekämpande av människohandel innehåller definitioner som motsvarar de svenska rekvisen om otillbörliga medel. Kravet på att gärningsmannen ska använda något otillbörligt medel mot offret bör därför finnas kvar. Liksom regeringen anser utskottet dock att den som vidtar en handelsåtgärd i ett exploateringssyfte mot en person som inte har fyllt 18 år även i fortsätt-

ningen ska kunna dömas för människohandel även om något otillbörligt medel inte har använts. Den avgränsning som människohandelsbrottet får genom förslaget är enligt utskottets uppfattning väl avvägd.

Även när det gäller straffskalorna delar utskottet regeringens bedömning. Människohandel är ett avskyvärt brott och straffskalan bör också fortsättningsvis vara sträng. Straffskalan är fängelse i lägst två år och högst tio år. Är brottet mindre grovt, är straffskalan fängelse i högst fyra år. Tillämpningsområdet för bestämmelsen är relativt vidsträckt och straffskalan måste därför, som regeringen påpekar, också fortsättningsvis vara sådan att den ger utrymme för en adekvat straffmätning såväl i de allvarliga fallen som i de mindre allvarliga fallen. Dagens straffskala ger detta utrymme.

Vad härefter gäller frågan om skadestånd konstaterar utskottet att de grundläggande reglerna om skadeståndsansvar för person- och sakskada samt vid kränkning genom brott finns i 2 kap. 1 och 3 §§ skadeståndslagen (1972:207). Bestämmelser om enskilt anspråk i anledning av brott som någon utsatts för i samband med åtal för brottet finns i 22 kap. 1 § rättegångsbalken. Utskottet konstaterar vidare att frågan om ett offer för människohandelsförfarande kan betraktas som målsägande om förfarandet åtalas eller bedöms som koppleri eller grovt koppleri har behandlats utförligt av Utredningen om människohandel m.m. Utskottet delar regeringens uppfattning att det inte finns anledning för riksdagen att ta något initiativ i denna fråga.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet lagförslaget i denna del och avstyrker motionerna Ju13 yrkande 2, Ju14, Ju415 yrkande 6, Ju427 yrkande 21, Ju429 yrkande 1 och A414 yrkande 4 i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Kravet på dubbel straffbarhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion med begäran om avskaffande av krav på dubbel straffbarhet när det gäller människohandel med barn eftersom motionen tillgodoses genom förslaget.

Propositionen

Det ska inte längre uppställas något krav på dubbel straffbarhet för att svensk domstol ska kunna döma för människohandel begången utomlands. Detsamma ska gälla vid försök till sådant brott. Inte heller ska svensk domstol vara förhindrad att för detta brott döma till påföljd som är strängare än vad som är föreskrivet enligt lagen på gärningsorten.

Motion

I motion Ju429 (kd, m, fp, mp, c, v) yrkande 2 framförs att kravet på dubbel straffbarhet när det gäller människohandel med barn bör tas bort.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag att det inte längre ska uppställas något krav på dubbel straffbarhet för att svensk domstol ska kunna döma för människohandel eller försök till sådant brott som begåtts utomlands. Likaså tillstyrker utskottet förslaget om att svensk domstol inte ska vara förhindrad att döma till påföljd som är strängare än vad som är föreskrivet enligt lagen på gärningsorten. Motion Ju429 yrkande 2 är tillgodosedd och avstyrks. Utskottet vill i detta sammanhang återigen påpeka att 2 kap. 2 § brottsbalken är föremål för ändringsförslag i proposition 2009/10:70 Barnpornografibrottet som behandlas i konstitutionsutskottet. För att uppnå en lagteknisk samordning har det nämnda lagförslaget överlämnats till konstitutionsutskottet.

Europarådets konvention om bekämpande av människohandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner Europarådets konvention om bekämpande av människohandel samt en förklaring att Sverige förbehåller sig rätten att inte, eller endast under särskilda förhållanden, utöva domsrätt enbart på den grunden att brott enligt konventionen förövats mot en svensk medborgare.

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen ska godkänna Europarådets konvention om bekämpande av människohandel. I denna del föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som bedöms nödvändig för att Sverige ska kunna tillträda konventionen. Förslaget innebär att sekretess i vissa fall ska gälla hos domstol i mål om ansvar för människorov och människohandel. Vidare föreslås att riksdagen godkänner en förklaring enligt artikel 31.1 e och 31.2 av innebörden att Sverige förbehåller sig rätten att inte, eller endast under särskilda förhållanden, utöva domsrätt enbart på den grunden att brott enligt konventionen förövats mot en svensk medborgare.

Utskottets ställningstagande

Sverige bör fortsätta att aktivt främja och delta i det internationella samarbetet mot människohandel. Europarådets konvention mot människohandel kompletterar övriga internationella instrument, främst genom att stärka offrens rättigheter och genom att tillhandahålla en övervakningsmekanism. Genom att tillträda konventionen kommer Sverige att bidra till att synliggöra problemen med människohandel. Polis och åklagare kommer också att ges förbättrade verktyg i det internationella arbetet. Utskottet ställer sig därför bakom förslaget att riksdagen bör godkänna Europarådets konvention om bekämpande av människohandel. Utskottet ställer sig också bakom regeringens resonemang när det gäller de förklaringar som bör avges. Utskottet har slutligen inget att invända mot den föreslagna lagändringen i offentlighets- och sekretesslagen.

Operativa insatser mot människohandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. polisens insatser mot människohandel.

Motion

I motion Ju415 (kd) yrkande 7 framförs ett yrkande om att tull och polis bör ges ökade befogenheter för spaning, ingripande, utredning och straffåtgärder i kampen mot människohandel. I yrkande 9 framförs att möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från brott bör förenklas.

Bakgrund

Utskottet behandlade i betänkande 2008/09:JuU4 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (s. 27 f.) ett likalydande yrkande som det nu aktuella om att tull och polis bör ges ökade befogenheter. Utskottet hänvisade till att såväl Rikspolisstyrelsen som Åklagarmyndigheten för 2009 tillförts medel för att förstärka insatserna mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vidare hänvisade utskottet till det betänkande som avlämnats av Gränskontrollutredningen och som bereddes inom Regeringskansliet. Utskottet avstyrkte motionsyrkandet.

Av regleringsbrevet för budgetåret 2010 avseende Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten framgår att dessa myndigheter fått i uppdrag att förstärka insatserna mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Uppdraget ska slutredovisas senast den 20 februari 2011 (Ju2008/7403/PO). Av Rikspolisstyrelsens delredovisning av den 8 februari 2010 framgår att kompetensutveckling skett hos de grupper inom polisen som arbe-

tar med informationsinhämtning kring brottslig verksamhet. Därutöver har bl.a. förundersökningsledare utbildats och erfarenheter utbyts mellan polis och åklagare för att effektivisera polisens arbete inom området. Av Åklagarmyndighetens delredovisning av den 19 februari 2010 framgår bl.a. att de internationella åklagarkamrarna förstärkts med fyra åklagartjänster. Kompetensutvecklingen har inriktats på dels en vidareutbildning av personal som arbetar med eller har erfarenhet av människohandel och därmed sammanhängande brottslighet, dels en basutbildning för övrig åklagarpersonal om prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Av regleringsbrev för budgetåret 2010 avseende anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder framgår vidare att från anslagsposten ska Rikspolisstyrelsen använda 18 miljoner kronor enligt riktlinjer i regeringsbeslut av den 18 september 2008 och Åklagarmyndigheten 5,4 miljoner kronor enligt riktlinjer enligt samma beslut.

När det gäller frågan om Tullverkets och Polisens arbets- och ansvarsfördelning kan nämnas att Gränskontrollutredningen i november 2004 avlämnade betänkandet Gränskontrollag – effektivare gränskontroll (SOU 2004:110). Utredningen föreslår bl.a. att det i författning tydligt anges att polisen har huvudansvaret för personkontrollen och att Kustbevakningen har ett självständigt ansvar för personkontrollen till sjöss. Vidare föreslår utredningen att Tullverket och Kustbevakningen i övrigt ges ett ökat ansvar för personkontrollen. Rikspolisstyrelsen, såsom den ytterst ansvariga myndigheten, föreslås få behörighet att närmare bestämma om ansvarsfördelning och samverkan i övrigt. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet.

I 36 kap. 1–6 §§ brottsbalken finns bestämmelser om förverkande av hjälpmedel vid brott och utbyte av brott. Vidare finns i 26 kap. rättegångsbalken bestämmelser om kvarstad.

Vid Ekobrottsmyndigheten inrättades den 1 januari 2007 en brottsutbytesenhet med ansvar för att, i samverkan med andra myndigheter, utveckla metoderna för att spåra och återföra vinster av brott, så att egendomen kan förverkas i domstol.

Utskottets ställningstagande

Operativa insatser mot människohandel är mycket resurskrävande. Ett framgångsrikt arbete förutsätter en stor uthållighet från de brottsbekämpande myndigheternas sida. Likaså behöver lagföringen utvecklas och bli mer effektiv. Bekämpningen av människohandel kräver vidare en väl utvecklad samverkan över myndighetsgränser så att myndigheternas samlade kompetens kan tas till vara på bästa sätt. Utskottet välkomnar därför att regeringen gett Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen i uppdrag att förstärka insatserna mot bl.a. människohandel för sexuella ändamål samt att myndigheterna tilldelats resurser för att åstadkomma detta.

Gränskontrollutredningens betänkande bereds för närvarande i Regeringskansliet. Denna beredning bör inte föregripas.

Vad särskilt gäller frågan om att frysa tillgångar anser utskottet att den nuvarande regleringen om förverkande av hjälpmedel vid brott och utbyte av brott samt kvarstad är tillfyllest. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt peka på de förändringar av förverkandebestämmelserna som trädde i kraft den 1 juli 2008 och som innebär att det vid viss allvarlig brottslighet, bl.a. människohandel, ska vara möjligt att förverka inte bara utbytet av ett visst konkret brott, utan också utbytet av en viss inte närmare preciserad brottslig verksamhet (prop. 2007/08:68, JuU18). Utskottet vill också peka på den brottsutbytesenhet som inrättats vid Ekobrottsmyndigheten. Riksdagen bör inte ta något initiativ i frågan.

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att det pågår ett aktivt arbete för att förstärka de brottsbekämpande myndigheternas insatser mot människohandel. Motion Ju415 yrkandena 7 och 9 avstyrks.

Omhändertagande av offren för människohandel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om inrättande av speciellt anpassade och säkra platser för offren för människohandel.

Motion

I motion A414 (s) yrkande 7 framhålls vikten av att inrätta speciellt anpassade och säkra platser för offren för människohandel.

Bakgrund

Justitieutskottet behandlade ett likalydande yrkande i betänkande 2008/09: JuU4 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (s. 14 f.). Justitieutskottet hade inhämtat ett yttrande från socialutskottet i vilket socialutskottet anförde att kommunerna enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) har ett ansvar att bereda personer som vistas i kommunen den hjälp och det stöd som han eller hon kan behöva. En typ av insats som kommunerna kan erbjuda är s.k. skyddat boende. Socialutskottet pekade vidare på att det saknades kunskap om vilken kompetens som finns i de olika boendena för att möta personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Socialutskottet pekade på att regeringen avsåg att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se över detta och samtidigt lämna förslag på eventuella åtgärder som kan behöva vidtas. Socialutskottet föreslog att motionen skulle avstyrkas. Justitieutskottet delade socialutskottets bedömning och noterade att uppdraget lämnats till Socialstyrelsen.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Med anledning härav lämnade Brå i februari 2010 en delrapport (rapport 2010:5). Av delrapporten framgår bl.a. att Socialstyrelsen under hösten 2009 arbetat med kunskapsinventering där styrelsen tagit del av forskning, lagstiftning och annan relevant kunskap. Vidare kommer intervjuer att genomföras med personer som säljer sexuella tjänster respektive personer som arbetar inom hälso- och sjukvård.

Utskottets ställningstagande

Som socialutskottet påpekade vid behandlingen av motsvarande motionsyrkande i betänkande 2008/09:JuU4 har kommunerna enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453) ett ansvar att bereda personer som vistas i kommunen den hjälp och det stöd som han eller hon kan behöva. En typ av insats som kommunerna kan erbjuda är s.k. skyddat boende. Justitieutskottet konstaterar att det pågår ett aktivt arbete vid Socialstyrelsen för att höja den kompetens som finns om personer som utsatts för människohandel för sexuella ändamål på boenden där bl.a. denna grupp vistas. Motion A414 yrkande 7 får anses åtminstone delvis tillgodosedd och avstyrks.

Återvändande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om mottagande i hemländerna av offren för människohandel.

Motion

I motion Ju212 (m) anförs att Sverige bör stärka arbetet för ett bra och rättssäkert mottagande i hemländerna av offren för människohandel.

Bakgrund

Utskottet behandlade i bet. 2008/09:JuU4 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål ett par yrkanden liknande det nu aktuella (s. 17 f.). Utskottet välkomnade regeringens planerade åtgärder för att utveckla samarbete mellan svenska aktörer å ena sidan och organisationer och myndigheter i ursprungsländerna å den andra. Motionsyrkandena avstyrktes.

Som ovan anförts har Brottsförebyggande rådet (Brå) fått i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Med anledning härav lämnade Brå i februari 2010 en delrapport (rapport 2010:5). Av delrapporten fram-

går bl.a. att Länsstyrelsen i Stockholms län i april 2009 fick i uppdrag av regeringen att planera, samordna och genomföra insatser för att individer som har varit utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål tryggare ska kunna återvända till sina ursprungsländer. Vidare betonas vikten av att sprida kunskap och rutiner utanför de tre storstadsområdena, där det mesta av arbetet hittills bedrivits. Av rapporten framgår vidare att en central del i länsstyrelsens arbete med uppdraget är att initiera, finansiera och bistå strategiska återvändandeprojekt. Länsstyrelsen ska även stimulera framtagandet av konkreta riktlinjer för hur Sverige ska arbeta för ett effektivare och tryggare återvändande. Dessa rutiner ska tas fram i samarbete med dem som arbetar med återvändandefrågor i de brottsutsattas hemländer.

Länsstyrelsens uppdrag ska slutredovisas till regeringen senast den 31 mars 2011.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs för att personer som varit utsatta för bl.a. människohandel ska få ett tryggare återvändande. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att ta något initiativ. Motion Ju212 avstyrks.

Internationellt samarbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om internationellt samarbete.
Jämför reservation 2 (v, mp).

Propositionen

I propositionen (s. 10 f.) redogör regeringen för några av de centrala instrument som behandlar frågan om människohandel, nämligen FN-protokollet mot människohandel, EU-rambeslutet om bekämpande av människohandel och konventionen om barnets rättigheter och dess fakultativa protokoll.

Vidare påtalar regeringen att rådet under Sveriges ordförandeskap i EU under andra halvåret 2009 antog ett nytt program på området för rättsliga och inrikes frågor för de kommande fem åren, det s.k. Stockholmsprogrammet. I programmet fokuseras på individers rättigheter och behov. När det gäller arbetet mot människohandel uttalas att det krävs ett mer samlat angreppssätt med samordning såväl inom EU som med tredjeländer.

Regeringen pekar på att Organisationen för säkerhet och stabilitet i Europa (OSSE) 2003 antog en handlingsplan för bekämpande av människohandel. Planen innehåller en rad rekommendationer för nationella åtgärder, t.ex. kriminalisering av människohandel, skydd för offer och etablerandet

av särskilda antittraffickingenheter i såväl ursprungs- som mottagarländer. Sverige har aktivt verkat för planens tillkomst och också till beslutet att inrätta en särskild representant med en egen enhet i OSSE-sekretariatet till stöd för de deltagande staterna i deras kamp mot människohandel.

Vidare framgår av propositionen att det inom ramen för Östersjösamarbetet 2006 skapades en särskild aktionsgrupp mot människohandel. Aktionsgruppen bygger på det arbete den nordisk-baltiska aktionsgruppen mot människohandel tidigare utfört. Fokus ligger på sociala frågor och preventivt arbete i form av utbildning för att möjliggöra tidig identifiering av offer samt skydd och stöd till dem som utsatts. En annan viktig del av verksamheten är att fungera som paraplyfunktion för pågående arbete i regionen för att undvika överlappning av aktiviteter. Sverige har bidragit till projekt inom ramen för aktionsgruppen mot människohandel och tillskapandet av en särskild tjänst som senior advisor för aktionsgruppen.

Motioner

I motion Ju285 (s) pekas på behovet av gränsöverskridande åtgärder för att bekämpa organiserad brottslighet och människohandel. Motionärerna hänvisar till en resolution som antagits av den 18:e parlamentariska Östersjökonferensen och som förespråkar gemensamma insatser för att bättre möta problemen med bl.a. människohandel.

I motion Ju415 (kd) yrkande 8 framförs att Europol behöver stärkas i kampen mot människohandel och att satsningar på polisiärt och rättsligt samarbete mellan EU:s medlemsländer samt med EU:s grannländer bör göras.

I motion Ju384 (mp) yrkande 22 anförs att närmaste hamn alltid ska vara skyldig att ta emot nödställda.

Bakgrund

Ett likalydande yrkande om att stärka Europol i kampen mot människohandel som det nu aktuella behandlades i betänkande 2008/09:JuU4 (s. 27 f.). Utskottet hänvisade till att en proposition om rådets beslut om inrättande av Europol (prop. 2008/09:14) behandlats av utskottet hösten 2008 samt att utskottet i det sammanhanget anfört att erfarenheterna har visat att Europol har en viktig roll att spela i kampen mot den allvarliga gränsöverskridande brottsligheten, bl.a. narkotikahandeln och gränsöverskridande handel med barn som utnyttjas sexuellt (se bet. 2008/09:JuU6 s. 11). Utskottet vidhöll denna uppfattning och avstyrkte det aktuella motionsyrkandet.

Utskottet behandlade kommissionens meddelande Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i allmänhetens tjänst, det s.k. Stockholmsprogrammet, i utlåtande 2008/09:JuU31. I utlåtandet (s. 22) anförde utskottet att det delade kommissionens uppfattning att människohandel är ett allvarligt brott mot de mänskliga rättigheterna, och att utskottet var positivt till och välkomnade initiativ till ett fortsatt arbete inom EU för att ytterligare för-

stärka arbetet med att motverka och bekämpa människohandel. Utskottet påpekade vidare att det ansåg att internationell samverkan är en förutsättning för framgång när det gäller kampen mot människohandel och att det europeiska samarbetet är av central betydelse.

Kommissionen har den 29 mars 2010 presenterat ett förslag till direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer och om upphävande av rambeslut 2002/629/RIF, KOM(2010) 95 slutlig. Direktivförslaget syftar till att skapa ett mer sammanhållet synsätt i kampen mot människohandel för att i ökad utsträckning förebygga och lagföra människohandelsbrott samt skydda brottsoffrens rättigheter. Förslaget innehåller bestämmelser om bl.a. en utvidgad kriminalisering av människohandel och skärpta lägsta maximistraff. Det innehåller också bestämmelser om undantag från kravet på dubbel straffbarhet samt om hjälp och stöd till samt skydd av brottsoffer. Vidare föreslås krav på övervägande av kriminalisering av användande av tjänster från människohandelsoffer.

Utskottet noterar också att Interparlamentariska unionen (IPU) höll sin 122:a session den 27 mars–1 april 2010. Vid sessionen var justitieutskottet representerat i den svenska delegationen. IPU avgav en resolution som bl.a. behandlar frågan om människohandel. I resolutionen betonas särskilt omhändertagande av offren för människohandel.

I betänkande 2008/09:SfU8 Migration och asylpolitik (s. 33 f.) behandlade socialförsäkringsutskottet ett yrkande om att närmaste hamn alltid ska vara skyldig att ta emot nödställda. Utskottet anförde att det vid ett flertal tillfällen understrukit att tonvikt måste läggas vid den faktiska tillgången till möjligheten att söka asyl och att åtgärder för att bekämpa olaglig invandring och människosmuggling måste genomföras på ett sådant sätt att det inte undergräver asylrätten och respekten för grundläggande mänskliga rättigheter i asylproceduren. Det aktuella motionsyrkandet avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att internationell samverkan är en förutsättning för framgång när det gäller kampen mot människohandel och att det europeiska samarbetet är av central betydelse. Sverige har i hög grad bedrivit sitt arbete mot människohandel i olika internationella sammanhang. Likaså vidhåller utskottet uppfattningen att Europol har en viktig roll att spela i kampen mot den allvarliga gränsöverskridande brottsligheten, bl.a. narkotikahandeln och gränsöverskridande handel med barn som utnyttjas sexuellt. Utskottet ser också positivt på att Sveriges bidrag till den särskilda aktionsgrupp mot människohandel som bedrivs inom ramen för Östersjösamarbetet. Dessutom vill utskottet särskilt framhålla att också Interparlamentariska unionen uppmärksammat frågan. Någon åtgärd från riksdagens sida behövs inte enligt utskottets uppfattning. Motionerna Ju285 och Ju415 yrkande 8 avstyrks med det anförda.

Vad gäller motionsyrkandet om att närmaste hamn alltid ska vara skyldig att ta emot nödställda ställer sig justitieutskottet bakom de överväganden som socialförsäkringsutskottet gjorde i betänkande 2008/09:SfU8. Motion Ju384 yrkande 22 avstyrks.

Uppehållstillstånd för människohandelsoffer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om permanent uppehållstillstånd för offer för människohandel.

Jämför reservation 3 (v, mp).

Propositionen

Regeringen gör i propositionen bedömningen att det saknas behov av lagändringar i fråga om uppehållstillstånd för människohandelsoffer.

Motioner

I motion Ju384 (mp) yrkande 24 framförs ett yrkande om permanenta uppehållstillstånd för offer för människohandel. Enligt motionärerna ska det inte krävas att personerna i fråga vittnar mot människohandlarna eftersom vittnesmålen kan utgöra en större risk för deras liv än att fortsätta att låta sig utnyttjas.

I motion Sf332 (mp) yrkande 28 anförs att människor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål bör ges permanent uppehållstillstånd. Motionärerna anser att regeringen snarast bör låta utreda möjligheten att ge uppehållstillstånd för människohandelsoffer utan att ställa krav på vittnesmål.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför följande.

Den 1 oktober 2004 infördes i 1989 års utlänningslag en bestämmelse som gör det möjligt för en förundersökningsledare att ansöka om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för utländska målsägande och vittnen, bl.a. offer för människohandel. Denna bestämmelse överfördes oförändrad till 2005 års utlänningslag. För att uppfylla kraven i rådets direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna ändrades bestämmelsen fr.o.m. den 1 juli 2007 och 5 kap. 15 § utlänningslagen fick sin nuvarande lydelse.

Frågan om permanent uppehållstillstånd för offer för människohandel har behandlats av utskottet vid flera tillfällen. I betänkande 2003/04:SfU6 Människosmuggling och tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen framhöll utskottet att den som i Sverige medverkat

i en process rörande allvarlig brottslighet och som på ett substantiellt sätt bidragit till att någon lagförs för t.ex. människosmuggling eller människohandel borde kunna ges ett permanent uppehållstillstånd. Personen har i dessa situationer i regel utsatts för stor fara och måste därför kunna beredas skydd. Utskottet motsatte sig däremot att enbart det faktum att en utlänning varit utsatt för brott automatiskt ska föranleda att ett permanent uppehållstillstånd beviljas.

I betänkande 2005/06:SfU4 Förföljelse på grund av kön eller sexuell lägnings ansåg utskottet att det borde införas en särskild bestämmelse i den nya utlänningslagen som anger att den som aktivt medverkat i rättsprocessen genom att ställa upp som vittne eller medverka som målsägande ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige om personen i fråga till följd härav är i behov av skydd här. Utskottet ansåg att regeringen snarast skulle återkomma till riksdagen med förslag härom. Detta gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr. 2005/06:71).

Utredningen om människohandel m.m. gjorde därefter i betänkande Människohandel och barnäktenskap (SOU 2008:41) bedömningen att nuvarande reglering är tillräcklig och att något behov av ytterligare bestämmelser inte finns. Däremot föreslog utredningen att bestämmelsen i 5 kap. 6 § utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter skulle förtydligas genom att det uttryckligen anges att det vid en bedömning särskilt ska beaktas om utlänningen utsatts för människohandel.

Regeringen har i den nu aktuella propositionen bedömt att det saknas behov av lagändringar i fråga om uppehållstillstånd för människohandelsoffer. Enligt regeringen, som instämmer i utredningens uppfattning, finns det med en bestämmelse som kräver aktiv medverkan risk för att de bedömningar som görs av polis och åklagare under en förundersökning i praktiken blir bindande vid en senare prövning av permanent uppehållstillstånd. Det kan inte heller uteslutas att ett krav på att utlänningen aktivt medverkar som målsägande eller vittne i praktiken skulle innebära att utlänningen måste lämna uppgifter som stöder åklagarens sak, att en sådan bestämmelse riskerar att uppfattas som att utlänningen belönas med ett uppehållstillstånd för sin medverkan och att det därför finns en överhängande risk för att människohandelsoffrets trovärdighet som målsägande eller vittne kommer att ifrågasättas.

Av propositionen framgår att regeringen inte heller anser att utredningens förslag om förtydligande av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter ska genomföras. Regeringen anför bl.a. att det vore olämpligt att särbehandla utlänningar som utsatts för människohandel i förhållande till dem som utsatts för annan allvarlig brottslighet och att det finns en risk att bestämmelsen kan komma att tolkas på ett annat sätt än i dag och att dess räckvidd därmed blir oklar. Regeringen anser också att förslaget skulle kunna medföra att prövningen av uppehållstillstånd för offer för människohandel förskjuts från de egentliga skyddsgrunderna i 4 kap. utlänningslagen till undantagsbestämmelsen i 5 kap. 6 § samma lag. Därmed finns en risk för att skyddsbehovet förbises. Vidare påpekar regeringen att bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter är av undantagskaraktär och ska tillämpas restriktivt. Förslaget skulle därför kunna medföra att det i praktiken blir svårare för en utlänning som utsatts för människohandel att få ett permanent uppehållstillstånd.

Utskottet anser liksom tidigare att enbart det faktum att en utlänning varit utsatt för brott inte automatiskt ska kunna föranleda att ett permanent uppehållstillstånd beviljas. Regeringen har i propositionen utförligt

motiverat varför det inte finns något behov av att ändra utlänningslagen. Utskottet anser att regeringen har fog för sin uppfattning och att en ändring av reglerna i enlighet med motionerna Sf332 yrkande 28 och Ju384 yrkande 24 riskerar att försvåra lagföringen av människohandelsbrott. Med hänsyn härtill och då en utlännings som vistas i Sverige med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats efter ansökan av förundersökningsledare är oförhindrad att själv ansöka om uppehållstillstånd på annan grund än den som förundersökningsledaren åberopat föreslår utskottet att justitieutskottet avstyrker motionsyrkandena i fråga.

Justitieutskottets ställningstagande

Justitieutskottet noterar vad socialförsäkringsutskottet anfört om de frågor som tas upp i detta avsnitt och anser att de motionsyrkandena som behandlas i detta sammanhang bör avslås under hänvisning till socialförsäkringsutskottets bedömningar. Justitieutskottet avstyrker således motionerna Ju384 yrkande 24 och Sf332 yrkande 28.

Köp av sexuell tjänst m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om köp av sexuell tjänst m.m.

Jämför reservationerna 4 (s, v, mp) och 5 (s, v, mp).

Motioner

I flera motioner framförs yrkandena om skärpning straffet för köp av sexuell tjänst. Så begärs i motion Ju13 (s) yrkande 3. Motionärerna anför att med en skärpning av straffet för sexköp markeras att det är köparens handling som är straffvärd och den säljande parten som är skyddsvärd.

I motion Ju293 (s) begärs en översyn av sexköpslagen. Enligt motionärerna bör straffet skäras för att åstadkomma att sexköpsbrotten prioriteras vid utredning och lagföring. I motion Ju396 (s) yrkande 4 framförs att straffskalan för köp av sexuell tjänst ska ändras till böter eller fängelse i högst ett år. Även i motionerna Ju393 (c) yrkande 2 och Ju427 (s) yrkande 17 föreslås att straffet för sexköp skärps.

Enligt motion Ju313 (s) bör Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst få tilläggsdirektiv att undersöka möjligheterna att utvidga lagen så att den också gäller för svenskar som köper sex i tredjeland. Ett liknande yrkande framförs i motion Ju319 (kd).

I motion Ju247 (m) anförs att sexköpslagen bör moderniseras. Motionären pekar på att sexköp numera vanligen förmedlas genom Internet och att lagstiftningen måste anpassas efter det.

I motion Ju415 (kd) yrkande 1 begärs att straffskalan för köp av sexuella tjänster bör likställas med den för sexuellt utnyttjande. I yrkande 2 anförs att i de fall sexköpet rör en människa som fallit offer för människohandel bör brottet likställas med våldtäkt.

I en motion, Ju276 (c) yrkande 1, begärs att sexköpslagen avskaffas. I samma motion begärs i yrkande 2 att kopplerlagen avskaffas.

Ett par motioner behandlar frågan om skadestånd i samband med sexköp. Enligt motion Ju13 (s) yrkande 4 bör skadestånd kunna utkrävas vid sexköp. Vidare framförs i motion Ju427 (s) yrkande 18 att om den som köper sex borde inse att han kan ha att göra med en person som utsatts för sådant tvång som människohandel innebär, bör särskilt ansvar kunna utkrävas i form av skadestånd. Denna fråga bör utredas enligt motionärerna. I motion Ju393 (c) yrkande 3 anförs att den som säljer sex bör kunna få skadestånd.

Ett motionsyrkande rör frågan om delgivning i samband med misstanke om brott mot sexköpslagen. I motion Ju393 (c) yrkande 1 framförs att delgivning alltid bör ske genom att försändelser översänds till den misstänktes folkbokföringsadress.

Frågan om arbetet mot sexköp inom EU tas upp i motion Ju415 (kd) yrkande 5. Enligt motionärerna bör Sverige med kraft verka inom EU för att köp av sexuella tjänster kriminaliseras.

Straffskalan för utnyttjande av barn för sexuell posering behandlas i motion Ju415 (kd) yrkande 3. Enligt motionärerna bör utnyttjande av barn för sexuell posering via Internet anses som grov med hänsyn till den stora spridningen. I samma motion anförs i yrkande 4 att personer som tjänar pengar på sajter som ansluter kunder till direktsända sexshower via webbkameror ägnar sig åt en ny form av koppleri och ska lagföras därefter.

Bakgrund

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att utvärdera tillämpningen av förbudet mot köp av sexuell tjänst och de effekter förbudet har fått (dir. 2008:44, 2010:34).

Av direktiven framgår att syftet med utvärderingen är att undersöka hur bestämmelsen fungerar i praktiken och vilka effekter förbudet har haft för förekomsten av prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige. Det står även utredaren fritt att mot bakgrund av utvärderingen föreslå lagändringar eller lämna förslag till andra åtgärder. Utredaren ska i det sammanhanget bl.a. överväga ett eventuellt behov och lämpligheten av en skärpning av straffskalan och en gradindelning av brottet. Det framgår också av direktiven att utredaren bör samråda med och inhämta upplysningar från berörda företrädare för rättsväsendet, dvs. polisen, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar. Utredaren bör vidare samråda med och inhämta upplysningar från socialtjänstens prostitutionsgrupper samt andra

myndigheter som är eller kan vara berörda, såsom Brottsförebyggande rådet och Socialstyrelsen, liksom berörda frivilligorganisationer. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2010.

Utskottet behandlade motionsyrkanden med krav på att straffen för sexköp borde skärpas i betänkande 2008/09:JuU4 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (s. 32 f.). Utskottet anförde att enligt utskottets uppfattning var de direktiv som lämnats till Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst väl avvägda. Inte heller i övrigt fanns det anledning för riksdagen att ta något initiativ. Motionerna avstyrktes.

Utskottet behandlade vidare yrkanden om att hävda sexköpslagen i relevanta kontakter med representanter för andra länder i bet. 2008/09:JuU4 Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (s. 42 f.). Justitieutskottet hade inhämtat ett yttrande från utrikesutskottet i vilket utrikesutskottet underströk vikten av att Sveriges sexköpslag även fortsatt tas upp i relevanta kontakter. Utrikesutskottet hänvisade även till att ett uppdrag lämnats till Svenska institutet i handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål om vidareutveckling av institutets informationsarbete. Justitieutskottet ställde sig bakom vad utrikesutskottet anförde och avstyrkte de aktuella motionerna.

Under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009 var människohandel en prioriterad fråga. Således behandlades frågan på den ordförandekonferens den 11–12 oktober 2009 som den svenska riksdagen stod värd för. Vidare arrangerade den svenska regeringen en konferens den 19–20 oktober 2009 i Bryssel om utvecklingen av EU:s arbete mot människohandel med fokus på relationerna och samarbetet med ursprungsländer för människohandel och länder varigenom människohandeln passerar. I dessa sammanhang togs också frågan om betydelsen av att minska efterfrågan på köp av sexuella tjänster för att stävja sexköp och människohandel upp.

Som ovan anförts har Brottsförebyggande rådet (Brå) fått i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera handlingsplanen mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Med anledning härav lämnade Brå i februari 2010 en delrapport (rapport 2010:5). Av delrapporten framgår bl.a. att Svenska institutet genomfört en rad olika aktiviteter för att sprida information om den svenska synen på prostitution och människohandel för sexuella ändamål och om vad som görs för att bekämpa dessa företeelser. Svenska institutets uppdrag ska slutredovisas den 31 mars 2011.

Justitieministern har i ett frågesvar den 25 november 2009 anförde att Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst har ett brett mandat och att det står utredaren fritt att mot bakgrund av utvärderingen föreslå lagändringar eller lämna förslag till andra åtgärder (fr. 2009/10:221). Vidare anförde ministern att frågan huruvida de som säljer sexuella tjänster bör anses vara vittnen eller målsägande i mål om brott mot förbudet mot köp av sexuell tjänst nämns i direktiven.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att utvärdera tillämpningen av 2005 års sexualbrottsreform (dir. 2008:94). Utvärderingen ska särskilt fokusera på våldtäktsbrottet och de särskilda straffbestämmelserna om sexualbrott mot barn samt hur tillämpningen i dessa avseenden har fallit ut. Uppdraget ska redovisas senast den 29 oktober 2010.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det för närvarande pågår utvärderingar av såväl förbudet mot köp av sexuell tjänst som tillämpningen av 2005 års sexualbrottsreform. Båda utredningarna har breda mandat. Det saknas därför anledning för riksdagen att ta något initiativ i dessa frågor. Utskottet vill emellertid framhålla att det anges i direktiven till Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst att en utgångspunkt för utredningens arbete är att köp av sexuell tjänst fortfarande ska vara kriminaliserat.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att när det gäller internationella kontakter, pågår det ett aktivt arbete vid Svenska institutet med information om det svenska arbetet med att förebygga prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Med hänvisning till det anförda bör samtliga motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt avslås.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Människohandelsbrottet m.m., punkt 1 (s, v, mp)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar utskottets förslag i bilaga 3 till lag om ändring i brottsbalken samt tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:152 punkt 1 i denna del och motionerna 2009/10:Ju13 yrkande 2, 2009/10:Ju14, 2009/10:Ju427 yrkande 21 och 2009/10:A414 yrkande 4, bifaller delvis motion 2009/10:Ju429 yrkande 1 och avslår motion 2009/10:Ju415 yrkande 6.

Ställningstagande

All människohandel är avskyvärd. Varje köp av någons kropp bygger på en exploatering och ett utnyttjande av dennes utsatthet. Sexslavhandel är inte bara oerhört inkomstbringande utan även mer riskfritt än både vapen- och droghandel. Dessutom kan ”varan” eller offret återanvändas om och om igen.

Regeringen föreslår i propositionen bl.a. en tydligare och mer ändamålsenlig brottsbeskrivning. Det s.k. kontrollrekvisitet föreslås slopat. Dessutom föreslås att kravet på dubbel straffbarhet tas bort.

Vi ställer oss bakom de föreslagna förändringarna men vill gå ytterligare ett steg för att bekämpa människohandel och prostitution i Sverige. Tiden är enligt vår uppfattning mogen för att slopa brottet koppleri och i stället kalla detta brott för dess rätta namn, nämligen människohandel. Vi anser således att ett nytt människohandelsbrott som även innefattar de förfaranden som i dag rubriceras som koppleri bör införas. Det är viktigt att komma ihåg att förhållandet mellan en hallick och en prostituerad inte är en affärsmässig förbindelse mellan två jämbördiga parter. Ett nytt människohandelsbrott kommer att ha ett högre straffvärde än brottet koppleri. En sådan ny brottsrubricering skulle också öka skyddet för brottsoffret. Koppleri är nämligen ett brott mot staten, medan människohandel är ett brott

mot person. Skulle de som i dag döms för koppleri i stället dömas för människohandel innebär det att brottsoffret får ökade möjligheter till upprättelse och skadestånd.

Regeringen bör snarast återkomma med ett nytt förslag i enlighet med vad som nu anförs. I avvaktan därpå tillstyrks regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken såvitt avser 4 kap. 1 a §.

2. Skyldighet ta emot nödställda, punkt 9 (v, mp)

av Lena Olsson (v) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ju384 yrkande 22.

Ställningstagande

Det är nödvändigt att tydligt särskilja människosmugglare från livräddare. Det får aldrig ses som ett brott att utan vinstsyfte hjälpa någon över gränsen. Vidare måste närmaste hamn alltid vara skyldig att ta emot nödställda. Genom att genomföra en s.k. regularisering eller amnesti samt dels öppna för lagliga vägar för migration, dels öka biståndet till hemländerna skulle marknaden för människosmugglare kunna slås sönder. Regeringen bör beakta vad vi nu anfört i det fortsatta internationella arbetet.

3. Uppehållstillstånd för människohandelsoffer, punkt 10 (v, mp)

av Lena Olsson (v) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju384 yrkande 24 och 2009/10:Sf332 yrkande 28.

Ställningstagande

Offer för människohandel är en särskilt utsatt grupp människor. Svensk lag har anpassats till ett EG-direktiv om möjlighet att ge uppehållstillstånd med begränsad giltighetstid till vittnen eller målsägande i människohandelsbrott. Direktivet går emellertid inte tillräckligt långt eftersom få torde våga vittna när de vet att de nästa dag kan skickas tillbaka till hemlandet igen.

Italien kräver inte medverkan i rättsprocessen för uppehållstillstånd utan ger tillstånd för social rehabilitering. Regeringen bör snarast utreda möjligheten att anamma den italienska modellen och därefter återkomma till riksdagen med förslag.

4. Skärpt straff för sexköp m.m., punkt 11 (s, v, mp)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju13 yrkande 3, 2009/10:Ju293, 2009/10:Ju393 yrkande 2, 2009/10:Ju396 yrkande 4 och 2009/10:Ju427 yrkande 17 och avslår motionerna 2009/10:Ju247, 2009/10:Ju276 yrkandena 1 och 2, 2009/10:Ju313, 2009/10:Ju319, 2009/10:Ju393 yrkande 1 och 2009/10:Ju415 yrkandena 1–5.

Ställningstagande

Sexköpslagen har nu funnits i drygt tio år. För att ytterligare stärka skyddet för dem som utnyttjas genom prostitution och som en förstärkt markering till dem som köper sex och utnyttjar kvinnor på detta sätt, menar vi socialdemokrater att det är dags att skärpa straffet för sexköp. Drygt 500 personer har dömts för sexköp sedan lagstiftningen trädde i kraft, men hittills har ingen dömts till fängelse. Med en skärpning av straffet för sexköp betonar vi det svenska synsättet ytterligare, nämligen att köp av sexuella tjänster är ett övergrepp där det är köparens handling som är straffvärd och den säljande parten som är skyddsvärd.

5. Skadestånd vid sexköp, punkt 12 (s, v, mp)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:Ju13 yrkande 4 och 2009/10:Ju427 yrkande 18 och bifaller delvis motion 2009/10:Ju393 yrkande 3.

Ställningstagande

Prostitution innebär en exploatering av kvinnor och barn och är ett allvarligt samhällsproblem som skadar både de individer som utnyttjas och samhället i stort. Prostitution förekommer i olika former, men när den är organiserad i bordellverksamhet innebär den ofta ett stort lidande för dem som tvingas sälja sig. Enligt vår uppfattning bör frågan om den som säljer sex ska kunna få skadestånd utredas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2009/10:152 Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
Lagförslag 1 behandlas i annat sammanhang vad avser 2 kap. 2 §.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
3. Riksdagen godkänner Europarådets konvention den 16 maj 2005 om bekämpande av människohandel.
4. Riksdagen godkänner en förklaring enligt artikel 31.1 e och 31.2 i konventionen (avsnitt 7.3).

Följdmotionen

2009/10:Ju14 av Thomas Bodström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om brottet koppleri till brottet människohandel.

Motion väckt med anledning av proposition 2009/10:147

2009/10:Ju13 av Thomas Bodström m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om brottet koppleri till brottet människohandel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa straffet för sexköp.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skadestånd vid sexköp.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:Ju212 av Magdalena Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska stärka arbetet för ett bra och rättssäkert mottagande i hemländerna vid återvändandet för traffickingoffer.

2009/10:Ju247 av Katarina Brännström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modernisera sexköpslagen.

2009/10:Ju276 av Fredrick Federley (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa sexköpslagen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att slopa kopplerlagen.

2009/10:Ju285 av Jennie Nilsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av gränsöverskridande åtgärder för att bekämpa organiserad brottslighet och människohandel.

2009/10:Ju293 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en översyn av sexköpslagen bör göras och att det är dags för skärpta straff så att prioriteringen av att utreda och lagföra dessa brott ökar.

2009/10:Ju313 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tilläggsdirektiv till utredningen om sexköpslagen.

2009/10:Ju319 av Désirée Pethrus Engström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda möjligheten för en utvidgning av sexköpslagen så att den även gäller för svenska medborgare som köper sexuella tjänster utomlands.

2009/10:Ju384 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att närmaste hamn alltid ska vara skyldig att ta emot nödställda.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om permanenta uppehållstillstånd för offer för människohandel.

2009/10:Ju393 av Annika Qarlsson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att delgivningar alltid ska sändas till folkbokföringsadressen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffvärdet för sexbrott ska skärpas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att köp av en sexuell tjänst är ett brott mot den person som köps, som därmed ska kunna kräva kompensation och skadestånd.

2009/10:Ju396 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalan för köp av sexuell tjänst ska ändras till böter eller fängelse i högst ett år.

2009/10:Ju415 av Annelie Enochson och Eva Johnsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att straffskalan för köp av sexuella tjänster bör likställas med den för sexuellt utnyttjande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i de fall som sexköpet rör en människa som fallit offer för människohandel bör brottet likställas med våldtäkt.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utnyttjande av barn för sexuell posering via Internet ska – med hänsyn tagen till den stora spridningen – anses grov och minimistraftet bör höjas från böter till fängelse.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som tjänar pengar på sajter som ansluter kunder till direktsända sexshower via webbkameror ägnar sig åt en ny form av koppleri och ska lagföras därefter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka trycket inom EU för att straffbelägga köp av sexuella tjänster i EU:s ramlagstiftning mot människohandel.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kravet på ”otillbörliga medel” slopas även för vuxna över 18 år, eftersom människohandel annars kan justeras till koppleri.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tull och polis ökade befogenheter för spaning, ingripande, utredning och straffåtgärder i kampen mot människohandel.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka Europol i kampen mot människohandel och satsa på polisiärt och rättsligt samarbete mellan EU:s medlemsländer och med EU:s grannländer.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förenkla möjligheterna att frysa pengar som misstänks härröra från människohandel.

2009/10:Ju427 av Thomas Bodström m.fl. (s):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja straffet för sexköp.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skadestånd vid sexköp då det rör sig om människohandel.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skadestånd vid människohandel och barnpornografi.

2009/10:Ju429 av Rosita Runegrund m.fl. (kd, m, fp, mp, c, v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt straffrättsligt skydd när det gäller människohandel med barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta bort kravet på dubbel straffbarhet när det gäller människohandel med barn.

2009/10:Sf332 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge permanent uppehållstillstånd för människor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål.

2009/10:A414 av Lars U Granberg m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stoppa kvinnohandeln.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att inrätta speciellt anpassade och säkra platser för offren för människohandeln i vårt land.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § och 4 kap. 1 a § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.**2 §¹**

För brott som begåtts utom riket döms efter svensk lag och vid svensk domstol, om brottet begåtts

1. av svensk medborgare eller av utlänning med hemvist i Sverige,
2. av utlänning utan hemvist i Sverige, som efter brottet blivit svensk medborgare eller tagit hemvist här i riket eller som är dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare och finns här, eller
3. av annan utlänning som finns här i riket och på brottet enligt svensk lag kan följa fängelse i mer än sex månader.

Första stycket gäller inte, om gärningen är fri från ansvar enligt lagen på gärningsorten eller om den begåtts inom område som inte tillhör någon stat och enligt svensk lag svårare straff än böter inte kan följa på gärningen.

I fall som avses i denna paragraf får inte dömas till påföljd som är att anse som strängare än det svåraste straff som är *stadgat* för brottet enligt lagen på gärningsorten.

De inskränkningar av svensk domsrätt som anges i andra och tredje styckena gäller inte för brott som avses i 6 kap. 1–6 §§, 8 § tredje stycket och 12 § eller försök till sådana brott, om brottet begåtts mot en person som inte fyllt arton år.

I fall som avses i denna paragraf får inte dömas till påföljd som är att anse som strängare än det svåraste straff som är *föreskrivet* för brottet enligt lagen på gärningsorten.

De inskränkningar av svensk domsrätt som anges i andra och tredje styckena gäller inte för brott som avses i 6 kap. 1–6 §§, 8 § tredje stycket och 12 § eller försök till sådana brott, om brottet begåtts mot en person som inte fyllt arton år. *Inte heller gäller inskränkningarna för brott som avses i 4 kap. 1 a § eller försök till sådant brott.*

¹ Senaste lydelse 2005:90.

4 kap.**1 a §²**

Den som, i annat fall än som avses i 1 §, *med användande av olaga tvång eller vilseledande, med utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med något annat sådant otillbörligt medel* rekryterar, transporterar, inhyser, tar emot eller vidtar någon annan sådan åtgärd med en person, och därigenom tar kontroll över personen, i syfte att personen skall

1. utsättas för brott enligt 6 kap. 1, 2, 3, 4, 5 eller 6 §, utnyttjas för tillfälliga sexuella förbindelser eller på annat sätt utnyttjas för sexuella ändamål,

2. utnyttjas i krigstjänst eller tvångsarbete eller annat sådant tvångstillstånd,

3. utnyttjas för avlägsnande av organ, eller

4. på annat sätt utnyttjas i en situation som innebär nödläge för den utsatte, döms för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år.

Detsamma gäller den som i sådant syfte som anges i första stycket,

1. till annan för över kontrollen över en person, eller

2. från annan tar emot kontrollen över en person.

Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt arton år skall dömas för människohandel även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts.

Är ett brott som avses i första- eller tredje styckena mindre grovt, döms till fängelse i högst fyra år.

Den som, i annat fall än som avses i 1 §, *genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel* rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte, döms för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år.

Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt arton år döms för människohandel även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts.

Är ett brott som avses i första eller andra stycket mindre grovt, döms till fängelse i högst fyra år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

² Senaste lydelse 2005:90.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 35 kap. 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.

12 §

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i mål om ansvar för

1. sexualbrott,
2. utpressning,
3. brytande av post- eller telehemlighet,
4. intrång i förvar,
5. olovlig avlyssning,
6. dataintrång,
7. brott mot tystnadsplikt, *eller*
8. brott genom vilket infektion av HIV har eller kan ha överförts.

Sekretess gäller hos domstol för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i mål om ansvar för

1. sexualbrott,
2. utpressning,
3. brytande av post- eller telehemlighet,
4. intrång i förvar,
5. olovlig avlyssning,
6. dataintrång,
7. brott mot tystnadsplikt,
8. brott genom vilket infektion av HIV har eller kan ha överförts,
9. *människorov, eller*
10. *människohandel.*

Motsvarande sekretess gäller i mål om ersättning för skada med anledning av brott som anges i första stycket.

Därutöver gäller sekretess hos domstol för uppgift om en ung person som skildras i pornografisk bild, om det kan antas att denne eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i mål om

1. ansvar för barnpornografibrott,
2. ersättning för skada med anledning av sådant brott, och
3. förverkande av skildring med sådant innehåll.

Sekretessen enligt första och tredje styckena gäller även i ärende som rör brott som anges i denna paragraf.

Sekretessen enligt denna paragraf gäller inte för uppgift om vem som är tilltalad eller svarande.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Häri genom föreskrivs att 4 kap. 1 a § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

4 kap.

1 a §

Den som, i annat fall än som avses i 1 §, *med användande av olaga tvång eller vilseledande, med utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med något annat sådant otillbörligt medel* rekryterar, transporterar, inhyser, tar emot *eller vidtar någon annan sådan åtgärd med en person, och därigenom tar kontroll över personen, i syfte att personen skall*

1. utsättas för brott enligt 6 kap. 1, 2, 3, 4, 5 eller 6 §, utnyttjas för tillfälliga sexuella förbindelser eller på annat sätt utnyttjas för sexuella ändamål,

2. utnyttjas i krigstjänst eller tvångsarbete eller annat sådant tvångstillstånd,

3. utnyttjas för avlägsnande av organ, eller

4. på annat sätt utnyttjas i en situation som innebär nödläge för den utsatte,

döms för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år.

Detsamma gäller den som i sådant syfte som anges i första stycket,

1. till annan för över kontrollen över en person, eller

2. från annan tar emot kontrollen över en person.

Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt arton år *skall*

Den som, i annat fall än som avses i 1 §, *genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel* rekryterar, transporterar, *överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatte, döms för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år.*

Den som begår en gärning som avses i första stycket mot en person som inte har fyllt arton år *döms* för

dömas för människohandel även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts. *även* människohandel även om inte något sådant otillbörligt medel som anges där har använts.

Är ett brott som avses i *första-tredje styckena* mindre grovt, döms till fängelse i högst fyra år.

Är ett brott som avses i *första eller andra stycket* mindre grovt, döms till fängelse i högst fyra år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

BILAGA 4

Council of Europe on Action against Trafficking in Human Beings (CETS 197)

Council of Europe Convention on Action against
Trafficking in Human Beings (CETS 197)

Council of Europe Treaty Series - No. 197

Council of Europe Convention
on Action against Trafficking
in Human Beings

Warsaw, 16.V.2005

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other Signatories hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Considering that trafficking in human beings constitutes a violation of human rights and an offence to the dignity and the integrity of the human being;

Considering that trafficking in human beings may result in slavery for victims;

Considering that respect for victims' rights, protection of victims and action to combat trafficking in human beings must be the paramount objectives;

Considering that all actions or initiatives against trafficking in human beings must be non-discriminatory, take gender equality into account as well as a child-rights approach;

Recalling the declarations by the Ministers for Foreign Affairs of the Member States at the 112th (14-15 May 2003) and the 114th (12-13 May 2004) Sessions of the Committee of Ministers calling for reinforced action by the Council of Europe on trafficking in human beings;

Bearing in mind the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (1950) and its protocols;

Bearing in mind the following recommendations of the Committee of Ministers to member states of the Council of Europe: Recommendation No. R (91) 11 on sexual exploitation, pornography and prostitution of, and trafficking in, children and young adults; Recommendation No. R (97) 13 concerning intimidation of witnesses and the rights of the defence; Recommendation No. R (2000) 11 on action against trafficking in human beings for the purpose of sexual exploitation and Recommendation Rec (2001) 16 on the protection of children against sexual exploitation; Recommendation Rec (2002) 5 on the protection of women against violence;

Bearing in mind the following recommendations of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe: Recommendation 1325 (1997) on traffic in women and forced prostitution in Council of Europe member states; Recommendation 1450 (2000) on violence against women in Europe; Recommendation 1545 (2002) on a campaign against trafficking in women; Recommendation 1610 (2003) on migration connected with trafficking in women and prostitution; Recommendation 1611 (2003) on trafficking in organs in Europe; Recommendation 1663 (2004) Domestic slavery: servitude, au pairs and mail-order brides;

Bearing in mind the European Union Council Framework Decision of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings, the European Union Council Framework Decision of 15 March 2001 on the standing of victims in criminal proceedings and the European Union Council Directive of 29 April 2004 on the residence permit issued to third-country nationals who are victims of trafficking in human beings or who have been the subject of an action to facilitate illegal immigration, who cooperate with the competent authorities;

Taking due account of the United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocol thereto to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children with a view to improving the protection which they afford and developing the standards established by them;

Taking due account of the other international legal instruments relevant in the field of action against trafficking in human beings;

Taking into account the need to prepare a comprehensive international legal instrument focusing on the human rights of victims of trafficking and setting up a specific monitoring mechanism,

Have agreed as follows:

Chapter I – Purposes, scope, non-discrimination principle and definitions

Article 1 – Purposes of the Convention

- 1 The purposes of this Convention are:
 - a to prevent and combat trafficking in human beings, while guaranteeing gender equality;
 - b to protect the human rights of the victims of trafficking, design a comprehensive framework for the protection and assistance of victims and witnesses, while guaranteeing gender equality, as well as to ensure effective investigation and prosecution;
 - c to promote international cooperation on action against trafficking in human beings.
- 2 In order to ensure effective implementation of its provisions by the Parties, this Convention sets up a specific monitoring mechanism.

Article 2 – Scope

This Convention shall apply to all forms of trafficking in human beings, whether national or transnational, whether or not connected with organised crime.

Article 3 – Non-discrimination principle

The implementation of the provisions of this Convention by Parties, in particular the enjoyment of measures to protect and promote the rights of victims, shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status.

Article 4 – Definitions

For the purposes of this Convention:

- a "Trafficking in human beings" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;
- b The consent of a victim of "trafficking in human beings" to the intended exploitation set forth in subparagraph (a) of this article shall be irrelevant where any of the means set forth in subparagraph (a) have been used;
- c The recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of a child for the purpose of exploitation shall be considered "trafficking in human beings" even if this does not involve any of the means set forth in subparagraph (a) of this article;
- d "Child" shall mean any person under eighteen years of age;
- e "Victim" shall mean any natural person who is subject to trafficking in human beings as defined in this article.

Chapter II – Prevention, co-operation and other measures**Article 5 – Prevention of trafficking in human beings**

- 1 Each Party shall take measures to establish or strengthen national co-ordination between the various bodies responsible for preventing and combating trafficking in human beings.
- 2 Each Party shall establish and/or strengthen effective policies and programmes to prevent trafficking in human beings, by such means as: research, information, awareness raising and education campaigns, social and economic initiatives and training programmes, in particular for persons vulnerable to trafficking and for professionals concerned with trafficking in human beings.

- 3 Each Party shall promote a Human Rights-based approach and shall use gender mainstreaming and a child-sensitive approach in the development, implementation and assessment of all the policies and programmes referred to in paragraph 2.
- 4 Each Party shall take appropriate measures, as may be necessary, to enable migration to take place legally, in particular through dissemination of accurate information by relevant offices, on the conditions enabling the legal entry in and stay on its territory.
- 5 Each Party shall take specific measures to reduce children's vulnerability to trafficking, notably by creating a protective environment for them.
- 6 Measures established in accordance with this article shall involve, where appropriate, non-governmental organisations, other relevant organisations and other elements of civil society committed to the prevention of trafficking in human beings and victim protection or assistance.

Article 6 – Measures to discourage the demand

To discourage the demand that fosters all forms of exploitation of persons, especially women and children, that leads to trafficking, each Party shall adopt or strengthen legislative, administrative, educational, social, cultural or other measures including:

- a research on best practices, methods and strategies;
- b raising awareness of the responsibility and important role of media and civil society in identifying the demand as one of the root causes of trafficking in human beings;
- c target information campaigns involving, as appropriate, inter alia, public authorities and policy makers;
- d preventive measures, including educational programmes for boys and girls during their schooling, which stress the unacceptable nature of discrimination based on sex, and its disastrous consequences, the importance of gender equality and the dignity and integrity of every human being.

Article 7 – Border measures

- 1 Without prejudice to international commitments in relation to the free movement of persons, Parties shall strengthen, to the extent possible, such border controls as may be necessary to prevent and detect trafficking in human beings.
- 2 Each Party shall adopt legislative or other appropriate measures to prevent, to the extent possible, means of transport operated by commercial carriers from being used in the commission of offences established in accordance with this Convention.

- 3 Where appropriate, and without prejudice to applicable international conventions, such measures shall include establishing the obligation of commercial carriers, including any transportation company or the owner or operator of any means of transport, to ascertain that all passengers are in possession of the travel documents required for entry into the receiving State.
- 4 Each Party shall take the necessary measures, in accordance with its internal law, to provide for sanctions in cases of violation of the obligation set forth in paragraph 3 of this article.
- 5 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to permit, in accordance with its internal law, the denial of entry or revocation of visas of persons implicated in the commission of offences established in accordance with this Convention.
- 6 Parties shall strengthen co-operation among border control agencies by, *inter alia*, establishing and maintaining direct channels of communication.

Article 8 – Security and control of documents

Each Party shall adopt such measures as may be necessary:

- a To ensure that travel or identity documents issued by it are of such quality that they cannot easily be misused and cannot readily be falsified or unlawfully altered, replicated or issued; and
- b To ensure the integrity and security of travel or identity documents issued by or on behalf of the Party and to prevent their unlawful creation and issuance.

Article 9 – Legitimacy and validity of documents

At the request of another Party, a Party shall, in accordance with its internal law, verify within a reasonable time the legitimacy and validity of travel or identity documents issued or purported to have been issued in its name and suspected of being used for trafficking in human beings.

Chapter III – Measures to protect and promote the rights of victims, guaranteeing gender equality

Article 10 - Identification of the victims

- 1 Each Party shall provide its competent authorities with persons who are trained and qualified in preventing and combating trafficking in human beings, in identifying and helping victims, including children, and shall ensure that the different authorities collaborate with each other as well as with relevant support organisations, so that victims can be identified in a procedure duly taking into account the special situation of women and child victims and, in appropriate cases, issued with residence permits under the conditions provided for in Article 14 of the present Convention.

2. Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to identify victims as appropriate in collaboration with other Parties and relevant support organisations. Each Party shall ensure that, if the competent authorities have reasonable grounds to believe that a person has been victim of trafficking in human beings, that person shall not be removed from its territory until the identification process as victim of an offence provided for in Article 18 of this Convention has been completed by the competent authorities and shall likewise ensure that that person receives the assistance provided for in Article 12, paragraphs 1 and 2.
3. When the age of the victim is uncertain and there are reasons to believe that the victim is a child, he or she shall be presumed to be a child and shall be accorded special protection measures pending verification of his/her age.
4. As soon as an unaccompanied child is identified as a victim, each Party shall:
 - a. provide for representation of the child by a legal guardian, organisation or authority which shall act in the best interests of that child;
 - b. take the necessary steps to establish his/her identity and nationality;
 - c. make every effort to locate his/her family when this is in the best interests of the child.

Article 11 – Protection of private life

1. Each Party shall protect the private life and identity of victims. Personal data regarding them shall be stored and used in conformity with the conditions provided for by the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).
2. Each Party shall adopt measures to ensure, in particular, that the identity, or details allowing the identification, of a child victim of trafficking are not made publicly known, through the media or by any other means, except, in exceptional circumstances, in order to facilitate the tracing of family members or otherwise secure the well-being and protection of the child.
3. Each Party shall consider adopting, in accordance with Article 10 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms as interpreted by the European Court of Human Rights, measures aimed at encouraging the media to protect the private life and identity of victims through self-regulation or through regulatory or co-regulatory measures.

Article 12 – Assistance to victims

1. Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to assist victims in their physical, psychological and social recovery. Such assistance shall include at least:

- a standards of living capable of ensuring their subsistence, through such measures as: appropriate and secure accommodation, psychological and material assistance;
 - b access to emergency medical treatment;
 - c translation and interpretation services, when appropriate;
 - d counselling and information, in particular as regards their legal rights and the services available to them, in a language that they can understand;
 - e assistance to enable their rights and interests to be presented and considered at appropriate stages of criminal proceedings against offenders;
 - f access to education for children.
- 2 Each Party shall take due account of the victim's safety and protection needs.
 - 3 In addition, each Party shall provide necessary medical or other assistance to victims lawfully resident within its territory who do not have adequate resources and need such help.
 - 4 Each Party shall adopt the rules under which victims lawfully resident within its territory shall be authorised to have access to the labour market, to vocational training and education.
 - 5 Each Party shall take measures, where appropriate and under the conditions provided for by its internal law, to co-operate with non-governmental organisations, other relevant organisations or other elements of civil society engaged in assistance to victims.
 - 6 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to ensure that assistance to a victim is not made conditional on his or her willingness to act as a witness.
 - 7 For the implementation of the provisions set out in this article, each Party shall ensure that services are provided on a consensual and informed basis, taking due account of the special needs of persons in a vulnerable position and the rights of children in terms of accommodation, education and appropriate health care.

Article 13 – Recovery and reflection period

- 1 Each Party shall provide in its internal law a recovery and reflection period of at least 30 days, when there are reasonable grounds to believe that the person concerned is a victim. Such a period shall be sufficient for the person concerned to recover and escape the influence of traffickers and/or to take an informed decision on cooperating with the competent authorities. During this period it shall not be possible to enforce any expulsion order against him or her. This provision is without prejudice to the activities carried out by the competent authorities in all phases of the relevant national proceedings, and in particular when investigating and prosecuting the offences concerned. During this period, the Parties shall authorise the persons concerned to stay in their territory.

- 2 During this period, the persons referred to in paragraph 1 of this Article shall be entitled to the measures contained in Article 12, paragraphs 1 and 2.
- 3 The Parties are not bound to observe this period if grounds of public order prevent it or if it is found that victim status is being claimed improperly.

Article 14 – Residence permit

- 1 Each Party shall issue a renewable residence permit to victims, in one or other of the two following situations or in both:
 - a the competent authority considers that their stay is necessary owing to their personal situation;
 - b the competent authority considers that their stay is necessary for the purpose of their co-operation with the competent authorities in investigation or criminal proceedings.
- 2 The residence permit for child victims, when legally necessary, shall be issued in accordance with the best interests of the child and, where appropriate, renewed under the same conditions.
- 3 The non-renewal or withdrawal of a residence permit is subject to the conditions provided for by the internal law of the Party.
- 4 If a victim submits an application for another kind of residence permit, the Party concerned shall take into account that he or she holds, or has held, a residence permit in conformity with paragraph 1.
- 5 Having regard to the obligations of Parties to which Article 40 of this Convention refers, each Party shall ensure that granting of a permit according to this provision shall be without prejudice to the right to seek and enjoy asylum.

Article 15 – Compensation and legal redress

- 1 Each Party shall ensure that victims have access, as from their first contact with the competent authorities, to information on relevant judicial and administrative proceedings in a language which they can understand.
- 2 Each Party shall provide, in its internal law, for the right to legal assistance and to free legal aid for victims under the conditions provided by its internal law.
- 3 Each Party shall provide, in its internal law, for the right of victims to compensation from the perpetrators.
- 4 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to guarantee compensation for victims in accordance with the conditions under its internal law, for instance through the establishment of a fund for victim compensation or measures or programmes aimed at social assistance and social integration of victims, which could be funded by the assets resulting from the application of measures provided in Article 23.

Article 16 – Repatriation and return of victims

- 1 The Party of which a victim is a national or in which that person had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving Party shall, with due regard for his or her rights, safety and dignity, facilitate and accept, his or her return without undue or unreasonable delay.
- 2 When a Party returns a victim to another State, such return shall be with due regard for the rights, safety and dignity of that person and for the status of any legal proceedings related to the fact that the person is a victim, and shall preferably be voluntary.
- 3 At the request of a receiving Party, a requested Party shall verify whether a person is its national or had the right of permanent residence in its territory at the time of entry into the territory of the receiving Party.
- 4 In order to facilitate the return of a victim who is without proper documentation, the Party of which that person is a national or in which he or she had the right of permanent residence at the time of entry into the territory of the receiving Party shall agree to issue, at the request of the receiving Party, such travel documents or other authorisation as may be necessary to enable the person to travel to and re-enter its territory.
- 5 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to establish repatriation programmes, involving relevant national or international institutions and non governmental organisations. These programmes aim at avoiding re-victimisation. Each Party should make its best effort to favour the reintegration of victims into the society of the State of return, including reintegration into the education system and the labour market, in particular through the acquisition and improvement of their professional skills. With regard to children, these programmes should include enjoyment of the right to education and measures to secure adequate care or receipt by the family or appropriate care structures.
- 6 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to make available to victims, where appropriate in co-operation with any other Party concerned, contact information of structures that can assist them in the country where they are returned or repatriated, such as law enforcement offices, non-governmental organisations, legal professions able to provide counselling and social welfare agencies.
- 7 Child victims shall not be returned to a State, if there is indication, following a risk and security assessment, that such return would not be in the best interests of the child.

Article 17 – Gender equality

Each Party shall, in applying measures referred to in this chapter, aim to promote gender equality and use gender mainstreaming in the development, implementation and assessment of the measures.

Chapter IV – Substantive criminal law**Article 18 – Criminalisation of trafficking in human beings**

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the conduct contained in article 4 of this Convention, when committed intentionally.

Article 19 – Criminalisation of the use of services of a victim

Each Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its internal law, the use of services which are the object of exploitation as referred to in Article 4 paragraph a of this Convention, with the knowledge that the person is a victim of trafficking in human beings.

Article 20 - Criminalisation of acts relating to travel or identity documents

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences the following conducts, when committed intentionally and for the purpose of enabling the trafficking in human beings:

- a forging a travel or identity document;
- b procuring or providing such a document;
- c retaining, removing, concealing, damaging or destroying a travel or identity document of another person.

Article 21 – Attempt and aiding or abetting

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences when committed intentionally, aiding or abetting the commission of any of the offences established in accordance with Articles 18 and 20 of the present Convention.
- 2 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences when committed intentionally, an attempt to commit the offences established in accordance with Articles 18 and 20, paragraph a, of this Convention.

Article 22 – Corporate liability

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that a legal person can be held liable for a criminal offence established in accordance with this Convention, committed for its benefit by any natural person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on:
 - a a power of representation of the legal person;
 - b an authority to take decisions on behalf of the legal person;

- c an authority to exercise control within the legal person.
- 2 Apart from the cases already provided for in paragraph 1, each Party shall take the measures necessary to ensure that a legal person can be held liable where the lack of supervision or control by a natural person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of a criminal offence established in accordance with this Convention for the benefit of that legal person by a natural person acting under its authority.
- 3 Subject to the legal principles of the Party, the liability of a legal person may be criminal, civil or administrative.
- 4 Such liability shall be without prejudice to the criminal liability of the natural persons who have committed the offence.

Article 23 – Sanctions and measures

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that the criminal offences established in accordance with Articles 18 to 21 are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions. These sanctions shall include, for criminal offences established in accordance with Article 18 when committed by natural persons, penalties involving deprivation of liberty which can give rise to extradition.
- 2 Each Party shall ensure that legal persons held liable in accordance with Article 22 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions or measures, including monetary sanctions.
- 3 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to enable it to confiscate or otherwise deprive the instrumentalities and proceeds of criminal offences established in accordance with Articles 18 and 20, paragraph a, of this Convention, or property the value of which corresponds to such proceeds.
- 4 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to enable the temporary or permanent closure of any establishment which was used to carry out trafficking in human beings, without prejudice to the rights of *bona fide* third parties or to deny the perpetrator, temporary or permanently, the exercise of the activity in the course of which this offence was committed.

Article 24 – Aggravating circumstances

Each Party shall ensure that the following circumstances are regarded as aggravating circumstances in the determination of the penalty for offences established in accordance with Article 18 of this Convention:

- a the offence deliberately or by gross negligence endangered the life of the victim;
- b the offence was committed against a child;
- c the offence was committed by a public official in the performance of her/his duties;
- d the offence was committed within the framework of a criminal organisation.

Article 25 - Previous convictions

Each Party shall adopt such legislative and other measures providing for the possibility to take into account final sentences passed by another Party in relation to offences established in accordance with this Convention when determining the penalty.

Article 26 – Non-punishment provision

Each Party shall, in accordance with the basic principles of its legal system, provide for the possibility of not imposing penalties on victims for their involvement in unlawful activities, to the extent that they have been compelled to do so.

Chapter V – Investigation, prosecution and procedural law**Article 27 - Ex parte and ex officio applications**

- 1 Each Party shall ensure that investigations into or prosecution of offences established in accordance with this Convention shall not be dependent upon the report or accusation made by a victim, at least when the offence was committed in whole or in part on its territory.
- 2 Each Party shall ensure that victims of an offence in the territory of a Party other than the one where they reside may make a complaint before the competent authorities of their State of residence. The competent authority to which the complaint is made, insofar as it does not itself have competence in this respect, shall transmit it without delay to the competent authority of the Party in the territory in which the offence was committed. The complaint shall be dealt with in accordance with the internal law of the Party in which the offence was committed.
- 3 Each Party shall ensure, by means of legislative or other measures, in accordance with the conditions provided for by its internal law, to any group, foundation, association or non-governmental organisations which aims at fighting trafficking in human beings or protection of human rights, the possibility to assist and/or support the victim with his or her consent during criminal proceedings concerning the offence established in accordance with Article 18 of this Convention.

Article 28 – Protection of victims, witnesses and collaborators with the judicial authorities

- 1 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to provide effective and appropriate protection from potential retaliation or intimidation in particular during and after investigation and prosecution of perpetrators, for:
 - a Victims;
 - b As appropriate, those who report the criminal offences established in accordance with Article 18 of this Convention or otherwise co-operate with the investigating or prosecuting authorities;
 - c witnesses who give testimony concerning criminal offences established in accordance with Article 18 of this Convention;

- d when necessary, members of the family of persons referred to in subparagraphs a and c.
- 2 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to ensure and to offer various kinds of protection. This may include physical protection, relocation, identity change and assistance in obtaining jobs.
- 3 A child victim shall be afforded special protection measures taking into account the best interests of the child.
- 4 Each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to provide, when necessary, appropriate protection from potential retaliation or intimidation in particular during and after investigation and prosecution of perpetrators, for members of groups, foundations, associations or non-governmental organisations which carry out the activities set out in Article 27, paragraph 3.
- 5 Each Party shall consider entering into agreements or arrangements with other States for the implementation of this article.

Article 29 – Specialised authorities and co-ordinating bodies

- 1 Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that persons or entities are specialised in the fight against trafficking and the protection of victims. Such persons or entities shall have the necessary independence in accordance with the fundamental principles of the legal system of the Party, in order for them to be able to carry out their functions effectively and free from any undue pressure. Such persons or the staffs of such entities shall have adequate training and financial resources for their tasks.
- 2 Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure co-ordination of the policies and actions of their governments' departments and other public agencies against trafficking in human beings, where appropriate, through setting up co-ordinating bodies.
- 3 Each Party shall provide or strengthen training for relevant officials in the prevention of and fight against trafficking in human beings, including Human Rights training. The training may be agency-specific and shall, as appropriate, focus on: methods used in preventing such trafficking, prosecuting the traffickers and protecting the rights of the victims, including protecting the victims from the traffickers.
- 4 Each Party shall consider appointing National Rapporteurs or other mechanisms for monitoring the anti-trafficking activities of State institutions and the implementation of national legislation requirements.

Article 30 – Court proceedings

In accordance with the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, in particular Article 6, each Party shall adopt such legislative or other measures as may be necessary to ensure in the course of judicial proceedings:

- a the protection of victims' private life and, where appropriate, identity;

- b victims' safety and protection from intimidation,

in accordance with the conditions under its internal law and, in the case of child victims, by taking special care of children's needs and ensuring their right to special protection measures.

Article 31 – Jurisdiction

- 1 Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention, when the offence is committed:
 - a in its territory; or
 - b on board a ship flying the flag of that Party; or
 - c on board an aircraft registered under the laws of that Party; or
 - d by one of its nationals or by a stateless person who has his or her habitual residence in its territory, if the offence is punishable under criminal law where it was committed or if the offence is committed outside the territorial jurisdiction of any State;
 - e against one of its nationals.
- 2 Each Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the jurisdiction rules laid down in paragraphs 1 (d) and (e) of this article or any part thereof.
- 3 Each Party shall adopt such measures as may be necessary to establish jurisdiction over the offences referred to in this Convention, in cases where an alleged offender is present in its territory and it does not extradite him/her to another Party, solely on the basis of his/her nationality, after a request for extradition.
- 4 When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.
- 5 Without prejudice to the general norms of international law, this Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with internal law.

Chapter VI – International co-operation and co-operation with civil society

Article 32 – General principles and measures for international co-operation

The Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this Convention, and through application of relevant applicable international and regional instruments, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation and internal laws, to the widest extent possible, for the purpose of:

- preventing and combating trafficking in human beings;

- protecting and providing assistance to victims;
- investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention.

Article 33 – Measures relating to endangered or missing persons

- 1 When a Party, on the basis of the information at its disposal has reasonable grounds to believe that the life, the freedom or the physical integrity of a person referred to in Article 28, paragraph 1, is in immediate danger on the territory of another Party, the Party that has the information shall, in such a case of emergency, transmit it without delay to the latter so as to take the appropriate protection measures.
- 2 The Parties to this Convention may consider reinforcing their co-operation in the search for missing people, in particular for missing children, if the information available leads them to believe that she/he is a victim of trafficking in human beings. To this end, the Parties may conclude bilateral or multilateral treaties with each other.

Article 34 – Information

- 1 The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the final result of the action taken under this chapter. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.
- 2 A Party may, within the limits of its internal law, without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention or might lead to a request for co-operation by that Party under this chapter.
- 3 Prior to providing such information, the providing Party may request that it be kept confidential or used subject to conditions. If the receiving Party cannot comply with such request, it shall notify the providing Party, which shall then determine whether the information should nevertheless be provided. If the receiving Party accepts the information subject to the conditions, it shall be bound by them.
- 4 All information requested concerning Articles 13, 14 and 16, necessary to provide the rights conferred by these Articles, shall be transmitted at the request of the Party concerned without delay with due respect to Article 11 of the present Convention.

Article 35 – Co-operation with civil society

Each Party shall encourage state authorities and public officials, to co-operate with non-governmental organisations, other relevant organisations and members of civil society, in establishing strategic partnerships with the aim of achieving the purpose of this Convention.

Chapter VII – Monitoring mechanism**Article 36 – Group of experts on action against trafficking in human beings**

- 1 The Group of experts on action against trafficking in human beings (hereinafter referred to as “GRETA”), shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.
- 2 GRETA shall be composed of a minimum of 10 members and a maximum of 15 members, taking into account a gender and geographical balance, as well as a multidisciplinary expertise. They shall be elected by the Committee of the Parties for a term of office of 4 years, renewable once, chosen from amongst nationals of the States Parties to this Convention.
- 3 The election of the members of GRETA shall be based on the following principles:
 - a they shall be chosen from among persons of high moral character, known for their recognised competence in the fields of Human Rights, assistance and protection of victims and of action against trafficking in human beings or having professional experience in the areas covered by this Convention;
 - b they shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions and shall be available to carry out their duties in an effective manner;
 - c no two members of GRETA may be nationals of the same State;
 - d they should represent the main legal systems.
- 4 The election procedure of the members of GRETA shall be determined by the Committee of Ministers, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties to the Convention, within a period of one year following the entry into force of this Convention. GRETA shall adopt its own rules of procedure.

Article 37 – Committee of the Parties

- 1 The Committee of the Parties shall be composed of the representatives on the Committee of Ministers of the Council of Europe of the member States Parties to the Convention and representatives of the Parties to the Convention, which are not members of the Council of Europe.
- 2 The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention in order to elect the members of GRETA. It shall subsequently meet whenever one-third of the Parties, the President of GRETA or the Secretary General so requests.
- 3 The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 38 – Procedure

- 1 The evaluation procedure shall concern the Parties to the Convention and be divided in rounds, the length of which is determined by GRETA. At the beginning of each round GRETA shall select the specific provisions on which the evaluation procedure shall be based.
- 2 GRETA shall define the most appropriate means to carry out this evaluation. GRETA may in particular adopt a questionnaire for each evaluation round, which may serve as a basis for the evaluation of the implementation by the Parties of the present Convention. Such a questionnaire shall be addressed to all Parties. Parties shall respond to this questionnaire, as well as to any other request of information from GRETA.
- 3 GRETA may request information from civil society.
- 4 GRETA may subsidiarily organise, in co-operation with the national authorities and the “contact person” appointed by the latter, and, if necessary, with the assistance of independent national experts, country visits. During these visits, GRETA may be assisted by specialists in specific fields.
- 5 GRETA shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party which undergoes the evaluation. Its comments are taken into account by GRETA when establishing its report.
- 6 On this basis, GRETA shall adopt its report and conclusions concerning the measures taken by the Party concerned to implement the provisions of the present Convention. This report and conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GRETA shall be made public as from their adoption, together with eventual comments by the Party concerned.
- 7 Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 6 of this article, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GRETA, recommendations addressed to this Party (a) concerning the measures to be taken to implement the conclusions of GRETA, if necessary setting a date for submitting information on their implementation, and (b) aiming at promoting co-operation with that Party for the proper implementation of the present Convention.

Chapter VIII – Relationship with other international instruments**Article 39 – Relationship with the Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations Convention against transnational organised crime**

This Convention shall not affect the rights and obligations derived from the provisions of the Protocol to prevent, suppress and punish trafficking in persons, especially women and children, supplementing the United Nations Convention against transnational organised

crime, and is intended to enhance the protection afforded by it and develop the standards contained therein.

Article 40 – Relationship with other international instruments

- 1 This Convention shall not affect the rights and obligations derived from other international instruments to which Parties to the present Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention and which ensure greater protection and assistance for victims of trafficking.
- 2 The Parties to the Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.
- 3 Parties which are members of the European Union shall, in their mutual relations, apply Community and European Union rules in so far as there are Community or European Union rules governing the particular subject concerned and applicable to the specific case, without prejudice to the object and purpose of the present Convention and without prejudice to its full application with other Parties.
- 4 Nothing in this Convention shall affect the rights, obligations and responsibilities of States and individuals under international law, including international humanitarian law and international human rights law and, in particular, where applicable, the 1951 Convention and the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the principle of *non-refoulement* as contained therein.

Chapter IX – Amendments to the Convention

Article 41 – Amendments

- 1 Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by him or her to the member States of the Council of Europe, any signatory, any State Party, the European Community, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 42 and to any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 43.
- 2 Any amendment proposed by a Party shall be communicated to GRETA, which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.
- 3 The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by GRETA and, following consultation of the Parties to this Convention and after obtaining their unanimous consent, may adopt the amendment.
- 4 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 5 Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General that they have accepted it.

Chapter X – Final clauses**Article 42 – Signature and entry into force**

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non member States which have participated in its elaboration and the European Community.
- 2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which 10 Signatories, including at least 8 member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of the preceding paragraph.
- 4 In respect of any State mentioned in paragraph 1 or the European Community, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 43 – Accession to the Convention

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20 *d.* of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.
- 2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 44 – Territorial application

- 1 Any State or the European Community may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 45 – Reservations

No reservation may be made in respect of any provision of this Convention, with the exception of the reservation of Article 31, paragraph 2.

Article 46 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 47 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, any State signatory, any State Party, the European Community, to any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 42 and to any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 43 of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 42 and 43;
- d any amendment adopted in accordance with Article 41 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 46;
- f any other act, notification or communication relating to this Convention
- g any reservation made under Article 45.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Warsaw, this 16th day of May 2005, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have

participated in the elaboration of this Convention, to the European Community and to any State invited to accede to this Convention.

BILAGA 5

Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (CETS 197)

Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (CETS 197)

Warsawa den 16 maj 2005

Ingress

Europarådets medlemsstater och övriga stater som har undertecknat denna konvention,

som beaktar att Europarådets ändamål är att uppnå en större enighet bland sina medlemsstater,

som anser att människohandel är ett brott mot de mänskliga rättigheterna och en kränkning av människans värdighet och integritet,

som anser att människohandel kan leda till slaveri för brottsoffren,

som anser att respekt för brottsoffers rättigheter, skydd av brottsoffer och åtgärder för att bekämpa människohandel måste vara övergripande mål,

som anser att alla åtgärder eller initiativ för att bekämpa människohandel måste vara icke-diskriminerande och beakta jämställdhetsperspektivet och barnets rättigheter,

som erinrar om att medlemsstaternas utrikesministrar i sina förklaringar vid ministerkommitténs etthundratolftte och etthundrafortonde möte den 14–15 maj 2003 respektive den 12–13 maj 2004 efterlyste kraftfullare insatser mot människohandel från Europarådets sida,

som beaktar 1950 års konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt protokollen till denna,

som beaktar följande rekommendationer från ministerkommittén till Europarådets medlemsstater: R (91) 11 om sexuellt utnyttjande av barn, barnpornografi och barnprostitution samt handel med barn och ungdomar, R (97) 13 om hot mot vittnen och den tilltalades rätt till försvar, R (2000) 11 om åtgärder mot handel med människor för sexuellt utnyttjande, R (2001) 16 om skydd av barn mot sexuellt utnyttjande, R (2002) 5 om skydd av kvinnor mot våld,

som beaktar följande rekommendationer från Europarådets parlamentariska församling: R 1325 (1997) om handel med kvinnor och påtvingad prostitution i Europarådets medlemsstater, R 1450 (2000) om våld mot kvinnor i Europa, R 1545 (2002) om en kampanj mot handel med kvinnor, R 1610 (2003) om migration kopplad till handel med kvinnor och prostitution, R 1611 (2003) om organhandel i Europa, R 1663 (2004) om slavarbete i hemmet: slaveri, au pairer och postorderfruar,

som beaktar Europeiska unionens råds (rådets) rambeslut av den 19 juli 2002 om bekämpande av människohandel, rådets rambeslut av den 15 mars 2001 om brottsoffrets ställning i straffrättsliga förfaranden samt rådets direktiv av den 29 april 2004 om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna,

som vederbörligen beaktar Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet och dess tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, för att stärka det skydd dessa instrument ger och utveckla de normer som upprättas genom dem,

som vederbörligen beaktar övriga internationella rättsliga instrument av betydelse i fråga om åtgärder för bekämpning av människohandel,

som beaktar behovet av att utarbeta ett allsidigt, internationellt, rättsligt instrument med särskild inriktning på de mänskliga rättigheterna för människohandelns offer och att upprätta en särskild övervakningsmekanism,

har kommit överens om följande:

Kapitel I Syften, tillämpningsområde, icke-diskrimineringsprincip och definitioner

Artikel 1 – Konventionens syften

- 1 Denna konventions syften är
 - a att med respekt för jämställdheten förebygga och bekämpa människohandel,
 - b att med respekt för jämställdheten skydda brottsoffrens mänskliga rättigheter, att utforma en allsidig ram för skydd av och hjälp till brottsoffer och vittnen samt att säkerställa att utredningar och åtal genomförs effektivt, samt
 - c att främja internationellt samarbete när det gäller insatser mot människohandel.
- 2 Genom denna konvention inrättas en särskild övervakningsmekanism för att säkerställa att parterna effektivt tillämpar dess bestämmelser.

Artikel 2 – Tillämpningsområde

Denna konvention ska gälla alla former av människohandel, nationell eller gränsöverskridande, oberoende av dess eventuella samband med organiserad brottslighet.

Artikel 3 – Icke-diskrimineringsprincip

Parterna ska tillämpa bestämmelserna i denna konvention, särskilt om brottsoffers rätt att komma i åtnjutande av åtgärder för att skydda och främja deras rättigheter, utan någon åtskillnad såsom på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

Artikel 4 – Definitioner

I denna konvention avses med

- a människohandel: rekrytering, transport, överföring, hysande eller mottagande av personer genom hot om eller bruk av våld eller andra former av tvång, bortförande, bedrägeri, vilseledande, maktmissbruk eller missbruk av en persons utsatta belägenhet, eller givande eller mottagande av betalning eller förmåner för att erhålla samtycke från en person som har kontroll över en annan person i syfte att utnyttja denna person. Utnyttjande ska innebära åtminstone utnyttjande av andras prostitution eller andra former av sexuellt utnyttjande, tvångsarbete eller tvångstjänst, slaveri eller med slaveri jämförbara bruk och sedvänjor, träldom eller avlägsnande av organ.
- b Samtycke från ett offer för människohandel till sådant åsyftat utnyttjande som anges i punkt a i denna artikel ska sakna betydelse om något av de medel som anges där har använts.
- c Rekrytering, transport, överföring, hysande eller mottagande av barn i syfte att utnyttja dessa ska betraktas som människohandel även om inget av de medel som anges i punkt a i denna artikel har använts.
- d barn: person under 18 års ålder.
- e brottsoffer: varje fysisk person som är utsatt för människohandel enligt definitionen i denna artikel.

Kapitel II Förebyggande, samarbete och andra åtgärder

Artikel 5 – Förebyggande av människohandel

- 1 Varje part ska vidta åtgärder för att införa eller stärka nationellt samarbete mellan de olika organ som ansvarar för att förebygga och bekämpa människohandel.

- 2 Varje part ska införa och/eller stärka effektiva riktlinjer och program för att förebygga människohandel genom t.ex. forskning, upplysning, kampanjer för höjande av medvetenhet och utbildning, sociala och ekonomiska initiativ samt utbildningsprogram med särskild inriktning på personer som riskerar att bli föremål för människohandel och personer som i sin yrkesverksamhet berörs av denna handel.
- 3 Varje part ska främja en ansats som grundas på mänskliga rättigheter, integrera jämställdhetsaspekter och utgå från barnets intressen när olika former av riktlinjer och program som avses i punkt 2 utformas, genomförs och utvärderas.
- 4 Varje part ska vidta de lämpliga åtgärder som kan behövas för att möjliggöra laglig migration, särskilt genom att berörda myndigheter sprider korrekt information om de villkor som gäller för laglig inresa på och vistelse inom dess territorium.
- 5 Varje part ska vidta särskilda åtgärder för att minska barns utsatthet för människohandel, särskilt genom att skapa en skyddande miljö för dem.
- 6 De åtgärder som vidtas i enlighet med denna artikel ska där så är lämpligt omfatta icke-statliga organisationer, andra berörda organisationer samt andra delar av det civila samhället som medverkar i att förebygga människohandel och att skydda eller hjälpa brottsoffer.

Artikel 6 – Åtgärder för att motverka efterfrågan

För att motverka den efterfrågan som främjar alla former av utnyttjande av människor, särskilt kvinnor och barn, och som leder till människohandel, ska varje part vidta eller stärka åtgärder inom lagstiftning, förvaltning, utbildning, socialt, kulturellt eller på annat sätt, bl.a. följande:

- a Forska om bästa tillämpningar, metoder och strategier.
- b Höja medvetenheten om mediernas och det civila samhällets ansvar och viktiga roll för att identifiera efterfrågan som en av de grundläggande orsakerna till människohandel.
- c Bedriva riktade upplysningskampanjer som vid behov innefattar bl.a. offentliga myndigheter och beslutsfattare.
- d I skolundervisningen för flickor och pojkar bedriva utbildningsprogram och vidta andra förebyggande åtgärder som betonar att genusbaserad åtskillnad och dess katastrofala konsekvenser inte kan accepteras samt betydelsen av jämställdhet och varje människas värde och integritet.

Artikel 7 – Åtgärder vid gränser

- 1 Utan att det påverkar internationella åtaganden avseende fri rörlighet för personer ska parterna så långt möjligt stärka sådana gränskontroller som kan behövas för att förebygga och upptäcka människohandel.
- 2 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra lämpliga åtgärder för att så långt möjligt förebygga att yrkesmässiga fraktförarens transportmedel används i sådan brottslig verksamhet som avses i denna konvention.
- 3 I förekommande fall och utan att det påverkar tillämpningen av gällande internationella konventioner ska bland dessa åtgärder ingå fastställande av skyldighet för yrkesmässiga fraktförare, innefattande varje transportföretag eller ägare eller brukare av transportmedel, att se till att alla passagerare innehar de resehandlingar som krävs för inresa i den mottagande staten.
- 4 Varje part ska i enlighet med sin nationella lag föreskriva påföljder vid överträdelse av den skyldighet som avses i punkt 3 i denna artikel.
- 5 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att, i enlighet med dess nationella lag, medge avvisning eller återkallelse av visering för personer som medverkar i förövande av brott som avses i denna konvention.
- 6 Parterna ska förstärka samarbetet mellan gränskontrollmyndigheterna, bl.a. genom att inrätta och upprätthålla direkta kommunikationskanaler.

Artikel 8 – Säkerhet och kontroll av handlingar

Varje part ska vidta nödvändiga åtgärder för att

- a se till att rese- eller identitetshandlingar som den utfärdar är av sådan kvalitet att de inte enkelt kan missbrukas, förfalskas eller olagligen ändras, kopieras eller utfärdas, och
- b skydda integriteten och säkerheten i de rese- eller identitetshandlingar som utfärdas av parten eller på dess vägnar samt förebygga att sådana handlingar framställs och utfärdas olagligt.

Artikel 9 – Handlingars äkthet och giltighet

En part ska, på begäran av en annan part, enligt sin nationella lag inom skälig tid kontrollera äktheten och giltigheten av rese- eller identitetshandlingar som har utfärdats eller påstås ha utfärdats i dess namn och som misstänks användas för människohandel.

Kapitel III Åtgärder för att skydda och främja brottsoffers rättigheter med beaktande av jämställdhet

Artikel 10 – Identifiering av brottsoffren

- 1 Varje part ska förse sina behöriga myndigheter med personal som är utbildad i och kvalificerad för att förebygga och bekämpa människohandel och att identifiera och bistå brottsoffer, inklusive barn, och ska se till att de olika myndigheterna samarbetar med varandra och med berörda hjälporganisationer, så att brottsoffer kan identifieras genom ett förfarande som vederbörligen beaktar den speciella situationen för kvinnor och barn som utsatts för brott och vid behov få uppehållstillstånd enligt bestämmelserna i artikel 14 i denna konvention.
- 2 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att identifiera brottsoffer, vid behov i samarbete med andra parter och berörda hjälporganisationer. Om de behöriga myndigheterna har skälig anledning anta att en person har blivit offer för människohandel, ska parten se till att personen inte avlägsnas från dess territorium förrän de behöriga myndigheterna har avslutat identifieringsförfarandet för offer för ett brott som konstateras enligt artikel 18 i denna konvention och att personen i fråga får hjälp enligt artikel 12.1 och 12.2.
- 3 Om brottsoffrets ålder är obestämd och det finns skäl att tro att offret är ett barn, ska hon eller han antas vara ett barn och ges särskilt skydd i avvaktan på att åldern fastställs.
- 4 Så snart en underårig utan medföljande vuxen har identifierats som ett brottsoffer ska varje part
 - a sörja för att barnet företräds av en förmyndare, organisation eller myndighet som ska handla i barnets intresse,
 - b vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa barnets identitet och nationalitet, samt
 - c göra sitt bästa för att söka rätt på barnets familj, om detta ligger i barnets intresse.

Artikel 11 – Skydd för privatlivet

- 1 Varje part ska skydda brottsoffrens privatliv och identitet. Personuppgifter om dem ska förvaras och användas enligt bestämmelserna i konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (ETS 108).
- 2 Varje part ska vidta åtgärder för att särskilt tillse att identiteten eller uppgifter som möjliggör identifiering av ett barn som är brottsoffer inte offentliggörs genom medierna eller på andra vägar utom, i

undantagsfall, för att underlätta efterforskning av familjemedlemmar eller på annat sätt säkerställa barnets välfärd och skydd.

- 3 Varje part ska överväga att i enlighet med artikel 10 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som den tolkas av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, vidta åtgärder som syftar till att främja att medierna värnar om brottsoffrens privatliv och identitet genom självreglering, genom införande av regler eller genom gemensam reglering.

Artikel 12 – Hjälptill brottsoffer

- 1 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att hjälpa brottsoffren med deras fysiska, psykiska och sociala återhämtning. Denna hjälp ska minst innefatta följande:
 - a En levnadsstandard som kan trygga deras uppehälle genom åtgärder som lämplig och trygg bostad samt psykologiskt och materiellt bistånd.
 - b Tillgång till akutsjukvård.
 - c Hjälptill med översättning och tolkning vid behov.
 - d Rådgivning och upplysning, särskilt om deras lagliga rättigheter och de tjänster som står till deras förfogande, på ett språk som de kan förstå.
 - e Biträde så att deras rättigheter och intressen kan framföras och beaktas i lämpliga skeden av brottmålsförfaranden mot förövre.
 - f Tillgång till utbildning för barn.
- 2 Varje part ska vederbörligen beakta brottsoffrets behov av trygghet och skydd.
- 3 Dessutom ska varje part svara för nödvändig medicinsk eller annan hjälp till brottsoffer som lagligen vistas inom dess territorium, saknar tillräckliga resurser och behöver sådan hjälp.
- 4 Varje part ska anta regler enligt vilka brottsoffer som lagligen vistas inom dess territorium ska beredas tillträde till arbetsmarknaden samt till yrkesutbildning och undervisning.
- 5 Varje part ska vid behov och på de villkor som anges i dess nationella lagstiftning samarbeta med icke-statliga organisationer, andra berörda organisationer eller medlemmar av det civila samhället som ägnar sig åt att bistå brottsoffer.

- 6 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att trygga att ett brottsoffers villighet att vittna inte uppställs som villkor för hjälp till vederbörande.
- 7 Vid tillämpning av de bestämmelser som fastställs i denna artikel ska varje part lämna hjälp på grundval av samförstånd och information, med vederbörlig hänsyn till de särskilda behoven hos personer i en utsatt situation och till barns rättigheter med avseende på bostad, utbildning och lämplig hälsovård.

Artikel 13 – Period för återhämtning och eftertanke

- 1 Varje part ska i sin nationella lag fastställa en period på minst 30 dagar för återhämtning och eftertanke, om det finns skälig anledning att tro att den berörda personen är ett brottsoffer. Perioden ska vara så lång att personen kan återhämta sig och göra sig fri från människohandlarnas inflytande och/eller fatta ett välinformerat beslut om samarbete med de behöriga myndigheterna. Under denna period ska inget beslut om utvisning av personen kunna verkställas. Denna bestämmelse ska inte påverka den verksamhet som de behöriga myndigheterna bedriver i alla faser av de tillämpliga nationella förfarandena, särskilt när de utreder och väcker åtal för de berörda brotten. Under denna period ska parterna tillåta berörda personer att vistas inom deras territorium.
- 2 Under denna period ska de personer som avses i punkt 1 i denna artikel ha rätt till den hjälp som avses i artikel 12.1 och 12.2.
- 3 Parterna är inte bundna av att iaktta denna period om det strider mot den allmänna ordningen eller det konstateras att ställning som brottsoffer åberopas felaktigt.

Artikel 14 – Uppehållstillstånd

- 1 Varje part ska utfärda ett förnyelsebart uppehållstillstånd till brottsoffer i endera av följande situationer, eller i båda:
 - a När den behöriga myndigheten anser att deras vistelse är nödvändig på grund av deras personliga situation.
 - b När den behöriga myndigheten anser att deras vistelse krävs för deras samarbete med de behöriga myndigheterna i utrednings- eller straffrättsliga förfaranden.
- 2 När uppehållstillstånd av rättsliga skäl krävs för brottsoffer som är barn, ska sådant utfärdas om det är för barnets bästa och vid behov förnyas på samma villkor.
- 3 Vägran att förnya ett uppehållstillstånd eller återkallelse av ett sådant ska följa föreskrifterna i partens nationella lag.

- 4 Om ett brottsoffer ansöker om någon annan form av uppehållstillstånd ska den berörda parten beakta att han eller hon har eller har haft ett uppehållstillstånd enligt punkt 1.
- 5 Med hänsyn till parternas åtaganden enligt artikel 40 i denna konvention ska varje part se till att beviljande av tillstånd enligt denna bestämmelse inte ska påverka rätten att söka och få asyl.

Artikel 15 – Gottgörelse och rätt till skadestånd

- 1 Varje part ska se till att brottsoffer, från deras första kontakt med de behöriga myndigheterna och på ett språk som de kan förstå, har tillgång till upplysningar om rättsliga och administrativa förfaranden av betydelse.
- 2 Varje part ska i sin nationella lag fastställa rätt till rättsligt stöd och fri rättshjälp för brottsoffer enligt bestämmelserna i dess nationella lag.
- 3 Varje part ska i sin nationella lag fastställa brottsoffers rätt till gottgörelse från förövarna.
- 4 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att garantera gottgörelse till brottsoffer enligt bestämmelserna i dess nationella lag, exempelvis genom inrättande av en fond för gottgörelse till brottsoffer eller åtgärder eller program för socialt bistånd och social återanpassning av brottsoffer, som kan finansieras med medel som härrör från tillämpning av åtgärder som avses i artikel 23.

Artikel 16 – Brottsoffrens repatriering och återvändande

- 1 Den part i vilken ett brottsoffer är medborgare eller hade permanent uppehållstillstånd vid tiden för inresan på den mottagande partens territorium ska, med vederbörlig hänsyn till personens rättigheter, säkerhet och värdighet, underlätta och godta personens återvändande utan oberättigat eller oskäligt dröjsmål.
- 2 När en part återsänder ett brottsoffer till en annan stat ska detta ske med vederbörlig hänsyn till personens rättigheter, säkerhet och värdighet och till läget i eventuella rättsliga förfaranden knutna till den omständigheten att personen är ett offer för människohandel, och återvändandet ska helst ske frivilligt.
- 3 På begäran av en mottagande part ska en anmodad part bekräfta om en person är dess medborgare eller hade tillstånd att vistas permanent inom dess territorium vid tiden för inresan på den mottagande partens territorium.
- 4 För att underlätta att ett offer för människohandel som saknar korrekta handlingar återvänder, ska den part i vilken den personen är

medborgare eller hade permanent uppehållstillstånd vid tiden för inresan på den mottagande statens territorium gå med på att, på begäran av den mottagande parten, utfärda sådana resehandlingar eller sådant annat tillstånd som kan behövas för att personen ska kunna resa in på och återvända till dess territorium.

- 5 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att inrätta repatrieringsprogram under medverkan av berörda nationella eller internationella institutioner och icke-statliga organisationer. Syftet med dessa program är att förebygga att personer åter blir brottsoffer. Varje part bör göra allt som står i dess makt för att främja brottsoffrens återinträde i samhällslivet i den stat de återvänder till, inklusive återinträde i undervisningssystemet och på arbetsmarknaden, särskilt genom förvärvande och förbättring av yrkesskicklighet. Program för barn bör innefatta rätt till utbildning och åtgärder för att trygga lämplig vård eller mottagande av familjen eller lämpliga vårdstrukturer.
- 6 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att, där så är lämpligt i samarbete med andra berörda parter, bereda brottsoffer tillgång till kontaktinformation om organ som kan hjälpa dem i det land till vilket de återsänds eller repatrieras, t.ex. funktioner för upprätthållande av lag och ordning, icke-statliga organisationer, jurister som kan ge råd samt inrättningar för social välfärd.
- 7 Brottsoffer som är barn ska inte återsändas till en stat om en risk- och säkerhetsbedömning tyder på att ett sådant återvändande inte skulle vara bäst för barnet.

Artikel 17 – Jämställdhet

Varje part ska, när den vidtar åtgärder som avses i detta kapitel, sträva efter att främja jämställdhet och tillämpa jämställdhetsintegrering i åtgärdernas utformning, tillämpning och utvärdering.

Kapitel IV Materiell straffrätt

Artikel 18 – Kriminalisering av människohandel

Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att konstatera att sådana gärningar som avses i artikel 4 i denna konvention är brottsliga när de begås uppsåtligen.

Artikel 19 – Kriminalisering av användningen av ett brottsoffers tjänster

Varje part ska överväga att anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att i dess nationella lagstiftning fastställa att användning av tjänster som är föremål för sådant utnyttjande som avses i artikel 4 a i

denna konvention med vetskap om att personen är ett offer för människohandel, är en brottslig gärning.

Artikel 20 – Kriminalisering av gärningar som rör rese- eller identitetshandlingar

Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att konstatera att följande gärningar är brottsliga när de begås uppsåtligen och i syfte att möjliggöra människohandel:

- a att förfalska en rese- eller identitetshandling,
- b att anskaffa eller tillhandahålla en sådan handling,
- c att behålla, undanröja, dölja, skada eller förstöra en annan persons rese- eller identitetshandling.

Artikel 21 – Försök, medhjälp eller främjande

- 1 Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att konstatera att uppsåtlig hjälp till eller främjande av att någon av de handlingar som anges i artiklarna 18 och 20 i denna konvention begås är brottsliga gärningar.
- 2 Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att konstatera att försök att begå någon av de handlingar som anges i artiklarna 18 och 20 a i denna konvention är brottsliga gärningar.

Artikel 22 – Juridiska personers ansvar

- 1 Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att se till att en juridisk person kan ställas till ansvar för en gärning som är brottslig enligt denna konvention och som begås för den juridiska personens vinning av en fysisk person som handlar antingen individuellt eller som en del av den juridiska personens organ och som har en ledande ställning inom den juridiska personen som grundas på endera av följande:
 - a Fullmakt att företräda den juridiska personen.
 - b Befogenhet att fatta beslut för den juridiska personens räkning.
 - c Befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.
- 2 Utöver de fall som avses i punkt 1, ska varje part vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att en juridisk person kan ställas till ansvar om brist på överinseende eller kontroll av en fysisk person som avses i punkt 1 har gjort det möjligt att föröva en gärning som är brottslig enligt denna konvention för den juridiska personens vinning genom en fysisk person som handlar på dess vägnar.

- 3 Beroende på partens rättsliga principer kan en juridisk persons ansvar vara straffrättsligt, civilrättsligt eller förvaltningsrättsligt.
- 4 Detta ansvar ska inte påverka det straffrättsliga ansvaret för de fysiska personer som har begått brottet.

Artikel 23 – Påföljder och åtgärder

- 1 Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att de brottsliga gärningar som konstateras enligt artiklarna 18–21 ska kunna beläggas med effektiva, proportionella och avskräckande påföljder. Dessa påföljder ska för brottsliga gärningar som konstateras enligt artikel 18 i denna konvention, när de begås av fysiska personer, innebära straff som medför frihetsberövande och som kan föranleda utlämning.
- 2 Varje part ska se till att juridiska personer som ställs till ansvar enligt artikel 22 ska bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga eller icke-straffrättsliga påföljder eller åtgärder, inklusive ekonomiska påföljder.
- 3 Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att den ska kunna förverka eller på annat sätt undanröja hjälpmedel för och vinning av brott enligt artiklarna 18 och 20 a i denna konvention, eller egendom till ett värde som motsvarar sådan vinning.
- 4 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att den ska kunna tillfälligt eller permanent stänga en inrättning som har använts för att genomföra människohandel, utan att detta ska påverka rättigheter för tredje person i god tro, eller för att tillfälligt eller permanent vägra gärningsmannen att bedriva den verksamhet inom vilken brottet förövades.

Artikel 24 – Försvårande omständigheter

När påföljd för brott som konstateras enligt artikel 18 i denna konvention fastställs ska varje part se till att följande betraktas som försvårande omständigheter:

- a Att brottet uppsåtligen eller genom grov oaktsamhet har äventyrat offrets liv.
- b Att brottet har begåtts mot ett barn.
- c Att brottet har begåtts av en offentlig tjänsteman vid utövning av tjänsten.
- d Att brottet har begåtts inom ramen för en brottslig organisation.

Artikel 25 – Tidigare domar

Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som skapar möjlighet att beakta lagakraftvunna domar som utdömts av en annan part och som avser brott mot denna konvention när påföljden fastställs.

Artikel 26 – Bestämmelse om straffrihet

Varje part ska enligt grundprinciperna i dess rättssystem bereda möjlighet att avstå från att utdöma straff mot brottsoffer för deras inblandning i olaglig verksamhet om denna har skett av tvång.

Kapitel V Utredning, åtal och processrätt

Artikel 27 – Ansökningar ex parte och ex officio

- 1 Varje part ska se till att utredningar av eller åtal för brott enligt denna konvention ska vara oberoende av ett brottsoffers anmälan eller anklagelse, i varje fall då brottet helt eller delvis begåtts inom partens territorium.
- 2 Varje part ska se till att offer för ett brott som begåtts inom territorium som tillhör en annan part än den där de vistas får klaga hos de behöriga myndigheterna i den stat där de har sin hemvist. Den behöriga myndighet hos vilken klagan förs ska, om den inte själv är behörig i detta hänseende, utan dröjsmål överlämna den till den behöriga myndigheten i den part inom vars territorium brottet begicks. Klagan ska handläggas i enlighet med nationell lag i den part där brottet begicks.
- 3 Varje part ska genom lagstiftning eller andra åtgärder enligt de bestämmelser som fastställs i dess nationella lag ge varje grupp, stiftelse, förening eller icke-statlig organisation som strävar efter att bekämpa människohandel eller skydda de mänskliga rättigheterna möjlighet att hjälpa och/eller stödja brottsoffret, om detta så önskar, under straffrättsliga förfaranden som rör ett sådant brott som konstateras enligt artikel 18 i denna konvention.

Artikel 28 – Skydd av brottsoffer, vittnen och personer som samarbetar med de rättsvårdande myndigheterna

- 1 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att ge effektivt och lämpligt skydd mot eventuella repressalier eller hot, särskilt under loppet av och efter en utredning om och åtal mot förövare, åt:
 - a brottsoffer,
 - b i tillämpliga fall, personer som rapporterar sådana brottsliga gärningar som konstateras enligt artikel 18 i denna konvention

- eller på annat sätt samarbetar med de instanser som genomför utredningen eller åtalet,
- c vittnen som avlägger vittnesmål rörande sådana brottsliga gärningar som konstateras enligt artikel 18 i denna konvention,
 - d vid behov, familjemedlemmar till personer som avses i a och c.
- 2 Varje part ska anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att säkerställa och ge skydd av olika slag. Detta kan innefatta fysiskt skydd, förflyttning, identitetsbyte och hjälp med att skaffa anställning.
 - 3 Ett brottsoffer som är barn ska ges särskilt skydd med beaktande av barnets intresse.
 - 4 Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att vid behov ge medlemmar av grupper, stiftelser, föreningar eller icke-statliga organisationer som bedriver sådan verksamhet som avses i artikel 27.3 lämpligt skydd mot eventuella repressalier eller hot, särskilt under och efter en utredning om och åtal mot förövare.
 - 5 Varje part ska överväga att ingå avtal eller arrangemang med andra stater för att tillämpa denna artikel.

Artikel 29 – Specialiserade myndigheter och samordningsorgan

- 1 Varje part ska uppdra åt personer eller enheter att särskilt inrikta sig på att bekämpa människohandel och skydda vittnen. Sådana personer eller enheter ska ha det oberoende som krävs i enlighet med de grundläggande principerna i partens rättssystem för att kunna fullgöra sina uppgifter effektivt och fritt från obehörigt tryck. Sådana personer eller personalen i sådana enheter ska ha lämplig utbildning och tillräckliga ekonomiska resurser för sina uppgifter.
- 2 Varje part ska vidta de åtgärder som kan behövas för att samordna sina regeringsdepartement och andra offentliga organs riktlinjer och åtgärder mot människohandel, i lämpliga fall genom att inrätta samordningsorgan.
- 3 Varje part ska utbilda eller stärka utbildningen av berörd personal om förebyggande och bekämpning av människohandel och om mänskliga rättigheter. Denna utbildning kan vara specialinriktad för varje organ och ska i förekommande fall inriktas på metoder som används för att förebygga sådan handel, väcka åtal mot förövarna och skydda brottsoffrens rättigheter, inklusive skydd av brottsoffren mot förövarna.
- 4 Varje part ska överväga att tillsätta nationella rapportörer eller andra verktyg för att övervaka statliga institutioners brottbekämpning och tillämpningen av kraven på nationell lagstiftning.

Artikel 30 – Domstolsförhandlingar

I enlighet med konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, särskilt artikel 6, ska varje part anta lagstiftning eller vidta andra åtgärder som kan behövas för att i domstolsförhandlingar tillvarata:

- a skyddet av brottsoffrens privatliv och, vid behov, deras identitet, och
- b brottsoffrens säkerhet och skydd mot hot,

enligt bestämmelserna i dess nationella lag och, när brottsoffren är barn, genom att särskilt sörja för barnens behov och trygga deras rätt till särskilt skydd.

Artikel 31 – Domsrätt

- 1 Varje part ska anta lagstiftning och vidta andra åtgärder som kan behövas för att utöva jurisdiktion över brott som konstateras enligt denna konvention när brottet förövas
 - a inom dess territorium,
 - b ombord på ett fartyg som för den partens flagg,
 - c ombord på ett luftfartyg som är registrerat enligt den partens lagar,
 - d av någon av dess medborgare eller av en statslös person med fast bostadsort inom dess territorium, om brottet är straffbart enligt straffrätten där det begicks eller om brottet begås utanför en stats territoriella jurisdiktion, eller
 - e mot någon av dess medborgare.
- 2 Varje part kan vid undertecknandet eller när den deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument, i en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare, förklara att den förbehåller sig rätten att inte tillämpa, eller att endast i särskilda fall eller under särskilda förhållanden tillämpa jurisdiktionsreglerna i punkt 1 d och 1 e i denna artikel, eller någon del av dem.
- 3 Varje part ska vidta de åtgärder som kan behövas för att utöva jurisdiktion över de brott som omfattas av denna konvention när en person som misstänks för brott vistas inom dess territorium och parten inte utlämnar personen i fråga till en annan part, enbart på grund av personens nationalitet, sedan en begäran om utlämning mottagits.

- 4 När fler än en part gör anspråk på jurisdiktion över ett påstått brott som konstateras i enlighet med denna konvention, ska de berörda parterna vid behov samråda för att bestämma den lämpligaste jurisdiktionen för åtal.
- 5 Utan att tillämpningen av allmänna internationella rättsprinciper påverkas ska denna konvention inte utesluta att straffrättslig jurisdiktion utövas av en part i enlighet med dess nationella lag.

Kapitel VI Internationellt samarbete och samarbete med det civila samhället

Artikel 32 – Allmänna principer och åtgärder för internationellt samarbete

Parterna ska så långt möjligt samarbeta med varandra enligt bestämmelserna i denna konvention och med användande av tillämpliga internationella och regionala instrument, arrangemang som gjorts på grundval av enhetlig eller ömsesidig lagstiftning och nationella lagar, i syfte att:

- förebygga och bekämpa människohandel,
- skydda och stödja brottsoffer, samt
- utreda eller inleda förfaranden mot brott som konstateras i enlighet med denna konvention.

Artikel 33 – Åtgärder beträffande personer som utsatts för hot eller saknas

- 1 När en part med stöd av upplysningar som den förfogar över har skälig anledning att tro att det finns en omedelbar fara för liv, frihet eller fysisk integritet för en person som avses i artikel 28.1 inom en annan parts territorium, ska den part som har upplysningarna i ett sådant nödläge omedelbart lämna dem till den senare parten, så att lämpliga skyddsåtgärder kan vidtas.
- 2 Parterna i denna konvention kan överväga att förstärka sitt samarbete för att söka efter saknade personer, särskilt saknade barn, om tillgängliga upplysningar ger dem anledning tro att vederbörande är offer för människohandel. I detta syfte kan parterna träffa bilaterala eller multilaterala avtal med varandra.

Artikel 34 – Upplysningar

- 1 Den anmodade parten ska utan dröjsmål upplysa den begärande parten om det slutliga resultatet av åtgärder som vidtas enligt detta kapitel. Den anmodade parten ska också utan dröjsmål upplysa den begärande parten om eventuella omständigheter som gör att den önskade åtgärden inte kan utföras eller kan avsevärt försenas.
- 2 En part kan utan föregående begäran inom ramen för sin nationella lag till en annan part lämna upplysningar som den fått i sina egna utredningar, om den anser att avslöjande av dessa upplysningar kan hjälpa den mottagande parten att inleda eller genomföra utredningar eller förfaranden om brott som konstateras enligt denna konvention eller som kan ge anledning till en begäran om samarbete från den parten enligt detta kapitel.
- 3 Innan sådana upplysningar lämnas, kan den meddelande parten begära att de hålls förtroliga eller används endast på vissa villkor. Om den mottagande parten inte kan tillmötesgå en sådan begäran ska den meddela detta till den upplysande parten, som då ska avgöra om upplysningarna ändå bör lämnas. Om den mottagande parten tar emot upplysningarna på vissa villkor ska den vara bunden av dessa.
- 4 Alla upplysningar som begärs rörande artiklarna 13, 14 och 16 och som behövs för att tillgodose de rättigheter som dessa artiklar ger ska lämnas utan dröjsmål på begäran av den berörda parten med vederbörlig hänsyn till artikel 11 i denna konvention.

Artikel 35 – Samarbete med det civila samhället

Varje part ska uppmana statliga myndigheter och offentliga tjänstemän att samarbeta med icke-statliga organisationer, andra berörda organisationer och medlemmar av det civila samhället för att bilda strategiska partnerskap inriktade på att uppnå syftet med denna konvention.

Kapitel VII – Övervakningsmekanism

Artikel 36 – Expertgrupp för bekämpning av människohandel

- 1 Expertgruppen för bekämpande av människohandel (the Group of experts on action against trafficking in human beings, nedan kallad "GRETA") ska övervaka parternas tillämpning av denna konvention.
- 2 GRETA ska bestå av minst 10 och högst 15 ledamöter, varvid jämställdhet och geografisk jämvikt samt tvärvetenskaplig sakkunskap ska beaktas. Partskommittén ska välja ledamöterna för en mandatperiod av fyra år, som ska kunna förnyas en gång, bland medborgare i de stater som är parter i denna konvention.

- 3 Valet av ledamöter till GRETA ska grundas på följande principer:
 - a Ledamöterna ska väljas bland personer med gott moraliskt anseende och erkänd kompetens när det gäller mänskliga rättigheter, hjälp till och skydd av brottsoffer samt bekämpande av människohandel, eller som har yrkeserfarenhet på de områden som denna konvention omfattar.
 - b De ska delta i personlig kapacitet, vara oberoende och opartiska i utövandet av sina funktioner och vara tillgängliga så att de kan uppfylla sina åligganden på ett effektivt sätt.
 - c Det får inte finnas två ledamöter av GRETA som är medborgare i samma stat.
 - d Ledamöterna bör företräda de viktigaste rättssystemen.
- 4 Förfarandet för val av ledamöter av GRETA ska inom ett år efter denna konventions ikraftträdande fastställas av ministerkommittén efter samråd med parterna i konventionen, sedan dessa gett sitt enhälliga samtycke. GRETA ska anta sin egen arbetsordning.

Artikel 37 – Partskommitté

- 1 Partskommittén ska bestå av företrädarna i Europarådets ministerkommitté från de medlemsstater som är parter i konventionen och företrädare för parter i konventionen som inte är medlemmar av Europarådet.
- 2 Partskommittén ska sammankallas av Europarådets generalsekreterare. Dess första möte ska hållas inom ett år efter denna konventions ikraftträdande för att välja ledamöterna av GRETA. Partskommittén ska sedan sammanträda på begäran av en tredjedel av parterna, GRETA:s ordförande eller generalsekreteraren.
- 3 Partskommittén ska anta sin egen arbetsordning.

Artikel 38 – Utvärderingsförfarande

- 1 Utvärderingsförfarandet ska gälla parterna i konventionen och uppdelas i omgångar vilkas längd ska bestämmas av GRETA. Vid början av varje omgång ska GRETA välja de särskilda bestämmelser som ska ligga till grund för utvärderingen.
- 2 GRETA ska fastställa det lämpligaste sättet att genomföra denna utvärdering. Bl.a. kan GRETA anta ett frågeformulär för varje utvärderingsomgång som kan ligga till grund för utvärderingen av parternas tillämpning av konventionen. Frågeformuläret ska ställas till alla parter, och dessa ska besvara det och eventuella andra krav på upplysningar från GRETA.

- 3 GRETA får begära upplysningar från det civila samhället.
- 4 GRETA får som stöd ordna länderbesök i samarbete med nationella myndigheter och den ”kontaktperson” som dessa utnämnt och, vid behov, med biträde av oberoende nationella experter. Vid dessa besök får GRETA ta hjälp av specialister inom särskilda områden.
- 5 GRETA ska utarbета ett rapportutkast med dess analys av tillämpningen av de bestämmelser som ligger till grund för utvärderingen och GRETA:s råd och förslag om hur den berörda parten kan behandla påträffade problem. Rapportutkastet ska överlämnas till den granskade parten för kommentarer. GRETA ska beakta partens kommentarer när rapporten utarbetas.
- 6 På denna grund ska GRETA anta sin rapport och sina slutsatser om de åtgärder som den berörda parten vidtagit för att tillämpa konventionens bestämmelser. Rapporten och slutsatserna ska skickas till den berörda parten och till partskommittén. GRETA:s rapport och slutsatser ska offentliggöras sedan de antagits, tillsammans med eventuella kommentarer från den berörda parten.
- 7 Utan att tillämpningen av förfarandet i punkterna 1–6 i denna artikel påverkas, får partskommittén på grundval av rapporten och GRETA:s slutsatser anta de rekommendationer som riktas till parten ifråga a) om de åtgärder som ska vidtas för att genomföra GRETA:s slutsatser, om så är nödvändigt med fastställande av ett datum då upplysningar om att de genomförts ska vara inlämnade, och b) i syfte att främja samarbetet med parten ifråga för en riktig tillämpning av denna konvention.

Kapitel VIII Samband med andra internationella instrument

Artikel 39 – Samband med tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet

Denna konvention ska inte påverka de rättigheter och skyldigheter som följer av bestämmelserna i tilläggsprotokollet om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, till Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet, utan tanken är att den ska stärka det skydd protokollet ger och utveckla de normer som ges i detta.

Artikel 40 – Samband med andra internationella instrument

- 1 Denna konvention ska inte påverka rättigheter och skyldigheter enligt andra internationella instrument i vilka parterna i denna konvention är parter eller kommer att bli parter och som innehåller

bestämmelser i frågor som styrs av denna konvention och som tryggar bättre skydd och hjälp till offer för människohandel.

- 2 Parterna i konventionen kan ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser med varandra i frågor som denna konvention behandlar i syfte att göra tillägg till eller stärka dess bestämmelser eller underlätta tillämpningen av dess principer.
- 3 Parter som är medlemmar av Europeiska unionen ska i sina inbördes förbindelser tillämpa gemenskapens och Europeiska unionens regler, i den mån sådana finns, som styr den särskilda fråga som avses och som är tillämpliga på det enskilda fallet, utan att detta ska inkräkta på denna konventions mål och syfte eller dess fulla tillämpning på andra parter.
- 4 Ingenting i denna konvention ska påverka staters och enskildas rättigheter, skyldigheter och ansvar enligt internationell rätt, inbegripet internationell humanitär rätt, internationella lagar om mänskliga rättigheter och särskilt, i den mån de är tillämpliga, 1951 års konvention och 1967 års protokoll om flyktingars rättsliga ställning och principen om icke-avvisning i dessa.

Kapitel IX Ändringar i konventionen

Artikel 41 – Ändringar

- 1 Alla förslag till ändring i denna konvention som en part lämnar in ska sändas till Europarådets generalsekreterare, som ska vidarebefordra dem till Europarådets medlemsstater, undertecknande stater, stater som är parter, Europeiska gemenskapen, varje stat som erbjudits underteckna konventionen enligt bestämmelserna i artikel 42 samt varje stat som erbjudits att ansluta sig till konventionen enligt bestämmelserna i artikel 43.
- 2 Varje ändring som en part har föreslagit ska meddelas GRETA, som ska lämna sitt yttrande över den föreslagna ändringen till ministerkommittén.
- 3 Ministerkommittén ska överväga den föreslagna ändringen och det yttrande som GRETA lämnat och kan anta ändringen sedan parterna i denna konvention efter samråd gett sitt enhälliga samtycke.
- 4 Texten till varje ändring som ministerkommittén antar enligt punkt 3 i denna artikel ska vidarebefordras till parterna för godkännande.
- 5 Varje ändring som antas enligt punkt 3 i denna artikel ska träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om en månad efter den dag då samtliga parter har underrättat generalsekreteraren om att de godtagit ändringen.

Kapitel X – Slutbestämmelser

Artikel 42 – Undertecknande och ikraftträdande

- 1 Denna konvention ska vara öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater, de icke-medlemsstater som har deltagit i dess utarbetande och Europeiska gemenskapen.
- 2 Denna konvention ska ratificeras, godtas eller godkännas. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument ska deponeras hos Europarådets generalsekreterare.
- 3 Denna konvention ska träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då tio undertecknande stater, av vilka minst åtta är medlemsstater i Europarådet, har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av konventionen enligt bestämmelserna i punkt 2.
- 4 För varje stat som nämns i punkt 1 eller Europeiska gemenskapen som senare ger sitt samtycke till att vara bunden av konventionen ska denna träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då dess ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument deponerades.

Artikel 43 – Anslutning till konventionen

- 1 Sedan denna konvention trätt i kraft kan Europarådets ministerkommitté, efter samråd med parterna i konventionen och efter att ha fått deras enhälliga samtycke, erbjuda en stat som inte är medlem av Europarådet och som inte har deltagit i utarbetandet av konventionen att ansluta sig till den genom ett beslut som tas med den majoritet som föreskrivs i artikel 20 d i Europarådets stadga och genom enhälligt beslut av ombuden för de fördragsslutande stater som är berättigade att vara ledamöter i ministerkommittén.
- 2 För varje stat som ansluter sig till konventionen ska denna träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då dess anslutningsinstrument deponerades hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 44 – Territoriell tillämpning

- 1 Varje stat eller Europeiska gemenskapen kan när den undertecknar denna konvention eller när den deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument ange för vilket eller vilka territorier konventionen ska gälla.
- 2 Varje part kan vid en senare tidpunkt, genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare, utvidga konventionens tillämpning till varje annat territorium som anges i förklaringen och för vars internationella förbindelser den är ansvarig eller för vars räkning den

är bemyndigad att ingå förpliktelser. För ett sådant territorium ska konventionen träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog förklaringen.

- 3 Varje förklaring som har lämnats enligt de båda föregående punkterna får återtas med avseende på ett i förklaringen angivet territorium genom en anmälan ställd till Europarådets generalsekreterare. Återtagandet ska gälla från och med den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 45 – Förbehåll

Inga förbehåll får göras med avseende på någon bestämmelse i denna konvention med undantag av förbehållet till artikel 31.2.

Artikel 46 – Uppsägning

- 1 En part får när som helst säga upp denna konvention genom en anmälan ställd till Europarådets generalsekreterare.
- 2 Uppsägningen ska gälla från och med den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 47 – Underrättelser

Europarådets generalsekreterare ska underrätta Europarådets medlemsstater, alla undertecknande stater, stater som är parter, Europeiska gemenskapen, varje stat som erbjudits underteckna denna konvention enligt bestämmelserna i artikel 42 samt varje stat som erbjudits att ansluta sig till konventionen enligt bestämmelserna i artikel 43 om:

- a undertecknanden,
- b deponering av ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument,
- c datum för konventionens ikraftträdande enligt artiklarna 42 och 43,
- d ändringar som antagits enligt artikel 41 och datum för deras ikraftträdande,
- e uppsägningar i enlighet med bestämmelserna i artikel 46,
- f andra akter, underrättelser eller meddelanden som rör konventionen, samt
- g förbehåll gjorda enligt artikel 45.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Upprättad i Warszawa den 16 maj 2005 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar, som ska deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare ska överlämna en bestyrkt kopia till var och en av Europarådets medlemsstater, till de icke-medlemsstater som har deltagit i utarbetandet av denna konvention, till Europeiska gemenskapen samt till varje stat som erbjudits att ansluta sig till konventionen.

BILAGA 6

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2009/10:SfU4y

Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel

Till justitieutskottet

Justitieutskottet har den 8 april 2010 berett socialförsäkringsutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition 2009/10:152 Förstärkt straffrättsligt skydd mot människohandel jämte en motion som väckts med anledning av propositionen.

Socialförsäkringsutskottet begränsar sitt yttrande till frågan om uppehållstillstånd för människohandelsoffer och överlämnar med eget yttrande motionerna Sf332 yrkande 28 och Ju384 yrkande 24.

Utskottets överväganden

Gällande ordning

Enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716) gäller att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om minst sex månader på ansökan av förundersökningsledaren ska ges till en utlänning som vistas här

1. om det behövs för att förundersökning eller huvudförhandling i brottmål ska kunna genomföras,
2. utlänningen klart visat sin vilja att samarbeta med de brottsutredande myndigheterna,
3. utlänningen brutit alla förbindelser med de personer som är misstänkta för brott som förundersökningen avser och
4. hänsyn till den allmänna ordningen och säkerheten inte talar emot att tillstånd beviljas.

Ett sådant uppehållstillstånd kan förlängas om förundersökningsledaren begär det och de angivna förutsättningarna fortfarande är uppfyllda.

Vidare kan uppehållstillstånd ges för 30 dagar om utlänningen vill ha betänketid för att återhämta sig och för att kunna ta ställning till om han eller hon vill samarbeta med de brottsutredande myndigheterna. Även ett sådant tillstånd kan förlängas.

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd enligt 5 kap. 6 § utlänningslagen beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningsens situation föreligger sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska särskilt beaktas utlänningsens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet.

Barn får beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Propositionen

I propositionen föreslås en ny utformning av människohandelsbrottet. Förslaget, som avses träda i kraft den 1 juli 2010, innebär en tydligare och mer ändamålsenlig brottsbeskrivning och därmed en effektivisering av tillämpningen och en förstärkning av det straffrättsliga skyddet. Vidare föreslås att riksdagen ska godkänna Europarådets konvention om bekämpande av människohandel.

I propositionen behandlas också frågan om permanent uppehållstillstånd för människohandelsoffer. Enligt regeringens bedömning saknas det behov av lagändringar när det gäller uppehållstillstånd för denna grupp.

Motionerna

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Sf332 yrkande 28 ett tillkännagivande om att ge permanent uppehållstillstånd för människor som utsatts för människohandel för sexuella ändamål. Motionärerna anser att regeringen snarast bör låta utreda möjligheten att ge uppehållstillstånd för människohandelsoffer utan att ställa krav på vittnesmål.

Bodil Ceballos m.fl. (mp) begär i motion Ju384 yrkande 24 ett tillkännagivande om permanenta uppehållstillstånd för offer för människohandel. Enligt motionärerna ska det inte krävas att personerna i fråga vittnar mot människohandlarna eftersom vittnesmålen kan utgöra en större risk för deras liv än att fortsätta att låta sig utnyttjas.

Utskottets ställningstagande

Den 1 oktober 2004 infördes i 1989 års utlänningslag en bestämmelse som gör det möjligt för en förundersökningsledare att ansöka om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för utländska målsägande och vittnen, bl.a. offer för människohandel. Denna bestämmelse överfördes oförändrad till 2005 års utlänningslag. För att uppfylla kraven i rådets direktiv 2004/81/EG om uppehållstillstånd för tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna ändrades bestämmelsen fr.o.m. den 1 juli 2007 och 5 kap. 15 § utlänningslagen fick sin nuvarande lydelse.

Frågan om permanent uppehållstillstånd för offer för människohandel har behandlats av utskottet vid flera tillfällen. I betänkande 2003/04:SfU6 Människosmuggling och tidsbegränsat uppehållstillstånd för målsägande och vittnen framhöll utskottet att den som i Sverige medverkat i en process rörande allvarlig brottslighet och som på ett substantiellt sätt bidragit till att någon lagförs för t.ex. människosmuggling eller människohandel borde kunna ges ett permanent uppehållstillstånd. Personen har i dessa situationer i regel utsatts för stor fara och måste därför kunna beredas skydd. Utskottet motsatte sig däremot att enbart det faktum att en utlänning varit utsatt för brott automatiskt ska föranleda att ett permanent uppehållstillstånd beviljas.

I betänkande 2005/06:SfU4 Förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning ansåg utskottet att det borde införas en särskild bestämmelse i den nya utlänningslagen som anger att den som aktivt medverkat i rättsprocessen genom att ställa upp som vittne eller medverka som målsägande ska kunna beviljas permanent uppehållstillstånd i Sverige om personen i fråga till följd härav är i behov av skydd här. Utskottet ansåg att regeringen snarast skulle återkomma till riksdagen med förslag härom. Detta gav riksdagen som sin mening regeringen till känna (rskr. 2005/06:71).

Utredningen om människohandel m.m. gjorde därefter i betänkande Människohandel och barnäktenskap (SOU 2008:41) bedömningen att nuvarande reglering är tillräcklig och att något behov av ytterligare

bestämmelser inte finns. Däremot föreslog utredningen att bestämmelsen i 5 kap. 6 § utlänningslagen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter skulle förtydligas genom att det uttryckligen anges att det vid en bedömning särskilt ska beaktas om utlännen utsatts för människohandel.

Regeringen har i den nu aktuella propositionen bedömt att det saknas behov av lagändringar i fråga om uppehållstillstånd för människohandelsoffer. Enligt regeringen, som instämmer i utredningens uppfattning, finns det med en bestämmelse som kräver aktiv medverkan risk för att de bedömningar som görs av polis och åklagare under en förundersökning i praktiken blir bindande vid en senare prövning av permanent uppehållstillstånd. Det kan inte heller uteslutas att ett krav på att utlännen aktivt medverkar som målsägande eller vittne i praktiken skulle innebära att utlännen måste lämna uppgifter som stöder åklagarens sak, att en sådan bestämmelse riskerar att uppfattas som att utlännen belönas med ett uppehållstillstånd för sin medverkan och att det därför finns en överhängande risk för att människohandelsoffrets trovärdighet som målsägande eller vittne kommer att ifrågasättas.

Av propositionen framgår att regeringen inte heller anser att utredningens förslag om förtydligande av bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter ska genomföras. Regeringen anför bl.a. att det vore olämpligt att särbehandla utläningar som utsatts för människohandel i förhållande till dem som utsatts för annan allvarlig brottslighet och att det finns en risk att bestämmelsen kan komma att tolkas på ett annat sätt än i dag och att dess räckvidd därmed blir oklar. Regeringen anser också att förslaget skulle kunna medföra att prövningen av uppehållstillstånd för offer för människohandel förskjuts från de egentliga skyddsgrunderna i 4 kap. utlänningslagen till undantagsbestämmelsen i 5 kap. 6 § samma lag. Därmed finns en risk för att skyddsbehovet förbises. Vidare påpekar regeringen att bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter är av undantagskaraktär och ska tillämpas restriktivt. Förslaget skulle därför kunna medföra att det i praktiken blir svårare för en utläning som utsatts för människohandel att få ett permanent uppehållstillstånd.

Utskottet anser liksom tidigare att enbart det faktum att en utläning varit utsatt för brott inte automatiskt ska kunna föranleda att ett permanent uppehållstillstånd beviljas. Regeringen har i propositionen utförligt motiverat varför det inte finns något behov av att ändra utlänningslagen. Utskottet anser att regeringen har fog för sin uppfattning och att en ändring av reglerna i enlighet med motionerna Sf332 yrkande 28 och Ju384 yrkande 24 riskerar att försvåra lagföringen av människohandelsbrott. Med hänsyn härtill och då en utläning som vistas i Sverige med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats efter ansökan av förundersökningsle-

dare är oförhindrad att själv ansöka om uppehållstillstånd på annan grund än den som förundersökningsledaren åberopat föreslår utskottet att justitieutskottet avstyrker motionsyrkandena i fråga.

Stockholm den 15 april 2010

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Rivière (m), Ronny Olander (s), Solveig Zander (c), Kurt Kvarnström (s), Mats G Nilsson (m), Göte Wahlström (s), Mikael Cederbratt (m), Matilda Ernkrans (s), Fredrick Federley (c), Gunvor G Ericson (mp), Marianne Watz (m), Magdalena Streijffert (s), Barbro Westerholm (fp) och Eva Johnsson (kd).

Avvikande mening

Uppehållstillstånd för människohandelsoffer (mp)

Gunvor G Ericson (mp) anför:

Offer för människohandel är en särskilt utsatt grupp människor. Svensk lag har anpassats till ett EG-direktiv om möjlighet att ge uppehållstillstånd med begränsad giltighetstid till vittnen eller målsägande i människohandelsbrott. Direktivet går emellertid inte tillräckligt långt eftersom få torde våga vittna när de vet att de nästa dag kan skickas tillbaka till hemlandet igen. Italien kräver inte medverkan i rättsprocessen för uppehållstillstånd utan ger tillstånd för social rehabilitering. Regeringen bör snarast utreda möjligheten att anamma den italienska modellen och därefter återkomma till riksdagen med förslag.